

·POŠTNINA · PLAČANA · V · GOTOVINI ·

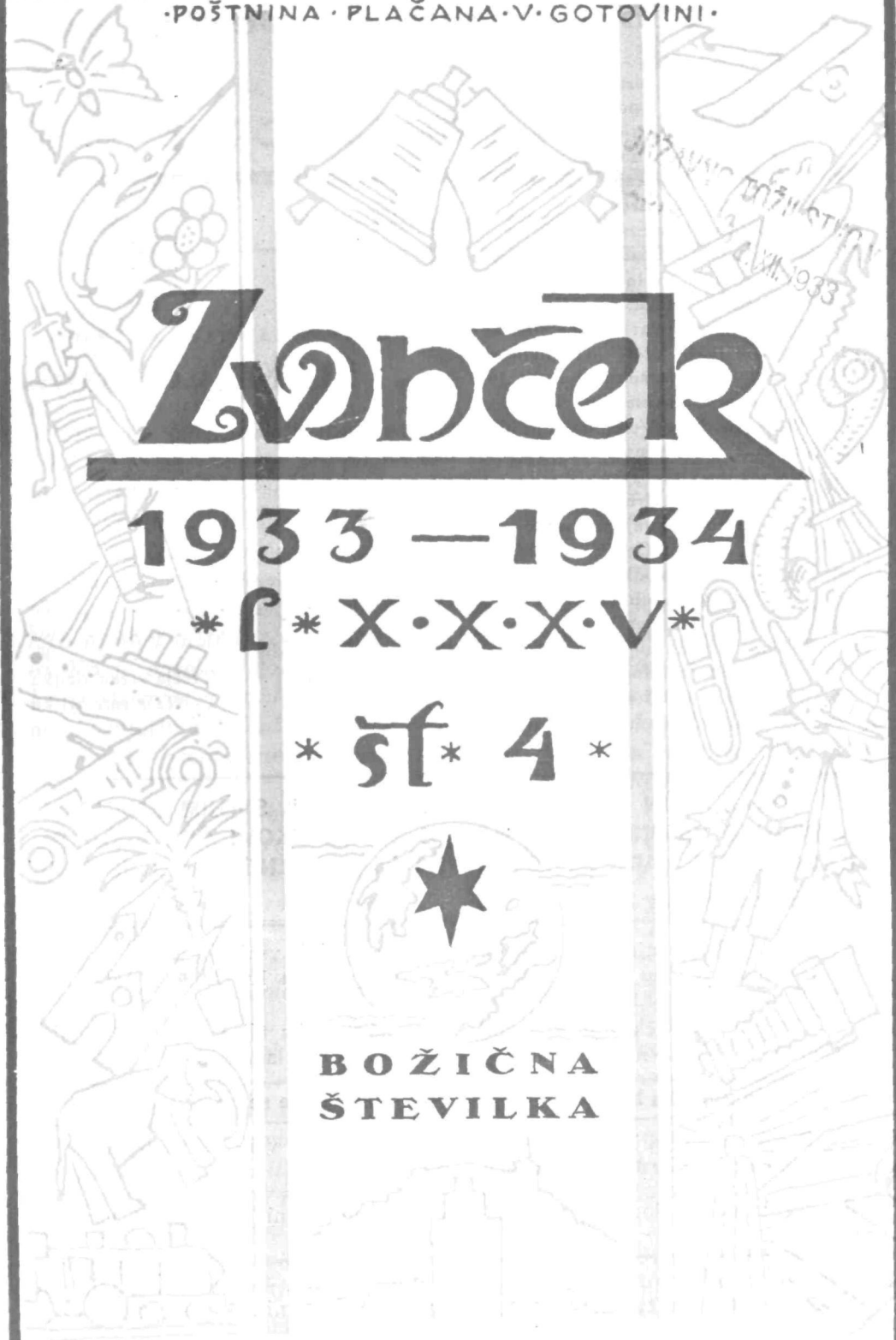
Zbčer

1933 — 1934

* L * X · X · X · V *

* st * 4 *

BOŽIČNA
ŠTEVILKA

Vsebinska četrtrega zvezka

	Stran
1. Gustav Strniša: Jurčkov božič	57
2. Mikica: Božični spominčki	60
3. Dravski: Božičevanje v Slovenskem Korotanu	62
4. Vinko Bitenc: Polnočnica v pragozdu	62
5. Pastirčki pri jaselcah. Skladbica za klavir	65
6. Običaji na Silvestrovo	66
7. K polnočnici. Izrezanka	66
8. Slavko Koželj: Pozdravljene, igračke!	67
9. B. V. Radoš: Sveta noč. Pesem	67
10. Marija Jezernikova: Sv. Miklavž	68
11. Manica Komanova: Ledene rože — čestilke božiča	72
12. Zvonček 1934. Peterčkove novoletne sanje	73
13. Andrej Rapč: Mladini za božič 1933. Pesem	74
14. Iz zgodovine novoletnega voščila	75
15. Hlaček in Biba. Vesele zgodbe dveh neugnancev. Božičnica	76
16. Viktor Pirnat: Kje prične novo leto najprej?	78
17. Zdravko Ocvirk: Tiho, otroci... Pesem	78
18. Vinko Bitenc: Ugrabljeni kraljevič. Pravljica	79
19. Josip Vandot: Drejkine verne duše	81
20. Arnošt Adamič: Deček iz sirotišnice. Povest	83
21. Franjo Čiček: Zgodbe o Tijeku Kijeku. 3. Nehvaležnost je plačilo tega sveta. 4. Tijek je povabljen v grad	86
22. Fr. Škulj: »Gor' čez izaro...«	87
23. Božična prigoda ali radovedna bratec in sestrica. Tri risbe	88
24. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
25. Stric Matic — s košem novic	Četrta stran ovitka

---

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE „ZVONČEK“ SVOJIM ZNANCEM!
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO
KROG „ZVONČARJEV“, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrt leta 7'50 Din. Posamezni zvezki po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

ZVONČEK

Čist s podobami za mladino

Leto 35

December 1933

Štev. 4

Gustav Strniša

Jurčkov božič

Jurček je bil dober in priden deček. Bil je za ovčarja pri bogatem sosedu Tadeju, kjer so ga imeli zelo radi, skrbeli zanj, da ni stradal, in ga tudi oblačili, da ni bil strgan.

Neko leto je bila posebno mila zima, nič snega ni padlo. Prav tisto leto je imel mali Jurček hudo smolo. Ko je pasel na gozdnem parobku svoje ovce, je prilomastil iz hoste kosmatin medved in uboge ovčice so se preplašene razbežale na vse strani.

Jurček je prišel brez črede domov. Gospodar je razsajal, gospodinja se je jezila, da jih bo ta paglavec ob vse pripravil. Deček je zagotavljal svojima rednikoma, da ni sam kriv, saj je prihrumel medved, ki je ovce preplašil, da so pobegnile.

»Pojdi in poišči mi ovce!« je ukazal Tadej pastirju drugi dan.

Deček je žalosten odšel. Prehodil je vse bližnje travnike, a ovčic ni mogel nikjer iztekniti. Potem je šel v gozd. Hosta ga je mračna in tiha sprejela, ko je stopil vanjo. Nekaj časa se je oziral naokrog in iskal, a ovac ni zagledal nikjer.

Deček se je otožen vrnil.

Tadejevi odslej niso nič več marali malega Jurčka. Rad bi se vrnil domov k očetu, a kaj, ko ni imel več dobre matere, ki mu je umrla že pred dvema letoma, ko je bil komaj šest let star. Oče je privedel v hišo pisano mamo, ki je dečka neprijazno gledala in očeta pregovorila, da je dal Jurčka za pastirja.

Bilo je že okoli božiča. Deček je vsak dan taval okoli in iskal svoje ovce, pa jih ni mogel nikjer izslediti.

Tadejevi so delali jaselce. Jurček je prinesel iz gozda mahu in pomagal izrezovati pastirce. Ko je vzel v roke papirnato ovčico, ga je gospodarjev Jožek pahnil od sebe:

»Pusti ovčico, da še te ne zapraviš, kakor si nam zapravil naše mile žive ovčice! Samo ti si kriv, da bo letos pri nas tako žalosten božič!«

Deček je prebledel in vstal:

»Moram dobiti ovce, sicer ne bom mogel več živeti pri vas, saj me vsi sovražite!«

Potrj je odšel po stezi proti gozdu. —

«Sneg je pričel naletavati. Komaj vidno so se vrtničile v zraku prve snežinke in pastirčku je mraz stresal šibko telesce. Vendarle je pogumno hitel dalje in samo šepetal:

»Moj mali Jezušček, nocoj si Ti rojen. Ves svet boš blagoslovil s svojo ljubeznijo. Vsi ljudje bodo uživali mir in srečo, daj jo še meni! Daj, da najdem svoje ovčice, da me bodo gospodarjevi spet vzljubili!«

Prišel je do gozda in hitel po stezi dalje proti strminam, ki so se dvigale nad njim.

Dolgo je hodil, preden je truden došel do zadnje hiše visoko v gori. Povsod je pregledoval strmine, a ovčic ni bilo nikjer.

Sneg je ponehal, prisijale so zvezde, zjasnilo se je popolnoma. Zablestela je Rimska cesta, vsa prosojna in mlečna. Pastir je strmel nanjo in si želel po nji pobegniti v višave, nekam v prostranstvo, kjer ni mraza, ne težav in ne sovraštva.

Dospel je do zadnje hiše in potrkal. Mlad čvrst gospodar mu je odprl in ga vprašaje pogledal.

»Že pred dnevi sem izgubil svoje ovčice, ali ste jih kje videli?«

Hribovec ga je zavrnil:

»Že tvoj gospodar je bil tukaj. Do danes jih nismo dobili. Vendarle vprašaj še starega črednika Matijo, ki biva še nekaj više pod sivo skalo v stari leseni kolibi, ki je ne more zapustiti, ker so ga planine začarale, da ne more živeti brez njih.«

Jurček se je zahvalil in že je stopal više v hrib. Bolele so ga noge, ves znojen je bil, a pogumno je stopal više in više. Sam ni vedel, kje je tista koča. Prepričan je bil, da je

bila hišica, ki jo je pravkar zapustil, zadnja, a zdaj mora še više, da najde kolibo pod skalnatim zaslonom. Ali jo bo našel ali ne?

Luna je prijazno sijala in deček je spet mislil na sveto noč. Spomnil se je, kako je mati pred dvema letoma na sveti večer umirala. Oče je jokaje tolažil otroke, da je prišel sam Jezušček po mamico, saj je na sveti večer pri vseh ljudeh in jih blagoslavlja. Kdor pa na ta večer umre, je zelo srečen, ker ga Jezušček sam spremlja na poti v nebesa.

Hipoma se je deček preplašen ustavil. Od desne strani je začul glas:

»Kaj pa ti pobič v tej samoti?«

Že je zagledal pred seboj sivega poraščenega črednika, ki ga je vprašaje gledal z drobnimi, jasnimi očmi.

Jurček se je opogumil:

»Ovčice iščem. Tako hudo mi je. Nocoj je sveti večer in rad bi spet našel ljubezen, ki sem jo izgubil s svojimi ovčkami vred, saj me gospodarjevi od tedaj nič več ne marajo.«

Črednik je odvrnil:

»Saj je bil Tadej tu doli pri kmetu in tudi jaz sem ovce iskal. Nisem jih našel. Kesneje sem stikal za mahoma. Prišel sem do neke tesne špilje, na katero se niti spomnil nisem, saj se odrasli človek sploh ne more splaziti vanjo. Iz špilje sem začul bleljanje. Zato sem prepričan, da so tam notri tvoje ovce. Ti boš lahko zlezal v luknjo in jih spravil venkaj, potem jih odženeva v dolino.

Deček je vesel šel s črednikom. V špilji je res dobil vse ovce, bile

so še žive, a precej sestradane. — Urno jih je spravil na dan in v črednikovo kolibo.

Pastirček je začuden strmel v prijazne črednikove jaselce, okoli katerih so se zdaj zbirale žive ovčice. Iz jaselc je pa gledal Jurčka prijazni obrazek božjega Deteta in se mu smehljal.

Črednik je ovce za silo nakrmil in že sta jo mahala v dolino.

*

»Kje je naš pastir?« je vprašal na sveti večer gospodar Tadej in se ozrl na otroke.

»Menda je šel spet iskat ovce,« je odvrnil mali Tomažek.

»Se bo že vrnil,« se je oglasila gospodinja. Jurčka ni bilo in gospodarja je zaskrbelo:

»Morda je šel k staršem? Kaj ho-
di sam tako pozno okoli?«

Tedaj so se odprla vrata. Vstopil je Jurčkov oče in prosil gospodarja, naj pusti dečka za praznične dni domov.

Tadej je bil v zadregi, spomnil se je, kako neusmiljeno in sovražno se je obnašal napram bednemu pastirčku, čeprav je bil deček nedolžen. Ogrnil si je suknjo:

»Fant je nekam lezel, menda ovce iskat. Lahko se mu pripeti kaka nesreča. Pojdiva za njim pogledat!«

Urno sta odšla v noč.

Jurček in črednik sta z ovcami srečno dospela v dolino. Bližala sta se vaški cerkvi, ki je stala nad vasico na vzvišenem kraju.

Tedaj je zazvonilo.

»Kako lepo zvoní,« se je oglasil deček.

»Da, da, saj je nocoj sveta noč in jaz jo tako čutim tam v svoji sa-

moti. Povsod pod menoj zvoní, zvezde se mi bližajo, nebеса so na stežaj odprta in povsod odmeva sveta božična pesem!« odvrne stari črednik in prijazno kima.

Tedaj prihitita Jurčkov oče in gospodar. Vsi se razvesele. Tadej je

kar nekam ginjen, ko jih povabi na svoj dom.

Zvonovi še vedno slovesno zvo-
ne, tudi še potem, ko vstopi Jurček
v hišo in ga vsi hrupno pozdravijo.

»Kako, da si se spet nocoj napotil
ovce iskat?« ga vpraša gospodar.

»Zato, ker me je bolelo srce.
Spoznal sem, da nisem izgubil sa-
mo svojih ovčic, temveč da sem z
njimi izgubil tudi vašo ljubezen. Je-
zušček mi je bil pa dober, vrnil mi
je ovce in zdaj vem, da me boste
tudi vi spet radi imeli.«

Gospodar in gospodinja sta se
spogledala, sram ju je bilo in ljube-
če sta dečku stisnila roko.

Božični spominčki

No, le vkup, le bliže, dijački! Kaj se ti, Jurček, tako skrivaš za hrbte drugih in Ti, Jelkica, tudi, le stopite vsi bliže okoli mene, da vam povem, kako smo mi nekdanj, v dijaških letih, proslavljali lepi božični večer.

Bilo je pred trideset in petimi leti, ko smo prvič prestopili gimnazijski prag, ponosni, kaj bi tudi ne bili, saj smo vendar postali pravi, pravcati študentje in smeli smo na Telovo v procesijo z brkatimi in bradatimi sedmo- in osmošolci, ki so si za ta svečani spreved nadeli prvokrat visoke cilindre. Ne, to nikakor ni bila šala!

Ko smo se nekateri vpisali tudi za petje, ki je bilo neobvezen predmet, smo dobrodušnemu profesorju in skladatelju Antonu Foersterju potožili svojo revščino. Ta, da nima hrane, oni, da je brez pravega stanovanja, vsak od nas »bogatašev« pač svoje jade in križe.

»Če jih je že toliko študiral ob frančiškanskem fiziču«, dê gospod profesor, »se tudi v bodoče ni bati, da bi dober pevec umrl gladu. Pojdite k P. Angeliku v samostan, da vas vzame v svoj zbor, če ste za kaj.«

Pa smo ubogali. — Takrat je na ljubljanskem frančiškanskem koru žvrgolela bogu slavo še samo fantovska kri in zastonj bi bil iskal med njo ženskega krilca; sami dijački za sopran in alt, malo starejši dijački za tenor in bas. — O, pa ne mislite, da je bila to morda čivkarija, ne, ne, peli smo poleg slovenskih tudi težke latinske maše. Malo me je sram sicer, vendar naj vam zaupam resnici na ljubo, da smo enkrat v sredi »Glorije« v oglušujoči disharmoniji hipoma prestali; drugošolec Žane, najboljši sopran, ni znal naprej — debelo je pogledal samo z belino v zrak, malce poškilil, prav kakor bi ga ščipalo v želodcu — za njim pa smo utihnili tudi drugi. O sramote! Basist, dolgi Mrak je nervozno cepetal z nogami, vsi drugi smo sramu prebledeli, zardevali in najrajše bi se bili vsi pogreznil v orgle. Tudi P. Angeliku pri orglah je stopila menda iz istega vzroka solza v oko in nervozno je zahreščal: »Pričnimo od začetka!« — Drugič je šlo boljše. Sličnih razočaranj

pa v splošnem ni bilo in reči moram, da smo bili častitljivemu P. Angeliku Hribarju v ponos.

Stanovali smo pevci v velikih stanovanjih dijaških mamic. Ena največjih takih kasarn je bila »Hotel Johana«. Tu smo v dolgih zimskih večerih in nedeljah pevci veselo prepevali in razbijali po starem, razglašenem glasovirju, na katerega je imel posebno piko malobesedni Dobrepoljčan Francé, iz katerega smo morali z verigo vleči besede. Hranili smo se v samostanu, to je bila odškodnina za cerkveno petje. Ah, kako nam je bila takrat ta hrana vsem všeč, prava »ohcet«. Fižolčkova salata, kako si bila nebeška, tudi angelci bi te bili jedli! —

Za božične praznike dijaški-pevci, ki so s kmetov prišli v ljubljanske srednje šole, niso odpotovali na počitnice. Na božični večer smo se polnoštevilno zbrali v »Hotelu Johana« ter smo pod vodstvom »Piškotove Mete«, ki je molila naprej, blagoslovili in poškopili vse hotelske prostore. Po tej ceremoniji nas je dobra gospodinja pogostila s čajem. »Piškotova Meta«, ki je tačas prodajala na trgu lectarijo, pa nam je prinesla pehtranovih štrukljev. »Piškotovo Meto«, staro Ribničanko, čokato, debelo ženico je krasil širok, debel nos, na katerem se je bohotala velika bradavica z neštetiimi dlavicami. Imela je skoro moški glas in je s svojimi globokim altom uživala pri gostih »Hotela Johana« splošno priznanje. Na sve-ti večer, ko je ženica pogledala malo v kozarček, se ji je jezik razvozljal, odprla je vse zatvornice svojega humorja in nas do solz zabavala. — »Ha-ha-ha«, se je zategnjeno zakrohotala z nami, ko je dovršila svojo ribniško povest in pričela z vranjim glasom:

»Vre, vre, vre, — mi smo Ribničanje...«

V koru smo se ji vsi odzvali, da se je soba tresla zdravih dijaških glasov. Šestošolec Joža se je dostojanstveno dvignil izza skodelice čaja ter v prigradnem, zanosnem govoru opeval božanski čar svetega večera, nato je naš kvartet »Kašelj«, katerega smo tvorili Koštrun, dolgi Mrak, Adame in jaz, v pianissimu intoniral: Sveta noč, izlivaj ti...

V največji tišini smo odpeli in bili vsi v objemu svete, tajne božične noči.

Pri peči se je globoko zamislil Metin brat, stric Matic, ki je bil v mladosti tesar, v svoji onemoglosti pa je stanoval pri sestri. Rad je lagal ali bolje, govoril je pretirano »lovsko latinščino«. Pa je nosljaje v ribniškem narečju pričel: »škoda ga je, mojega sinčka, Tinčka! Da, da, prav res

Pred polnočnico smo na koru sivolase mu P. Angeliku čestitali »Srečen božič«. Ko mi je dobričina z enakim voščilom stisnil roko, sem začutil v desnici nekaj okroglega — srebrno kronico. Pozdravljena, redka prijateljica mojega žepa, znal te bom v praznikih s pridom upoštevati! — Pri polnočnici smo v božičnem nastrojenju prepevali vse one stare »božične« tako veselo, da

ga je škoda. Takole sva sedela na božični večer, ko sva čakala na polnočnico. Hodil je tedaj v osmo šolo v Ljubljani, pa...« — »O-ho! Oče, počasi vozite ali kazen! Kolikor je meni znano, je bil Tine tesar — kakor vi. Ne razumem, kako naj bi bil hodil v osmo šolo,« ga ustavi Pikuš.

Pa je stari Matic vztrajal; govoril je vedno v isti višini glasu, kakor da moli: »Pravim vam, da je hodil in je hodil; takrat je hodil, ko so v gimnaziji stari pod popravljali. Tedaj je baš stružil tla v osmi in...« —

»Ho, ho-ho!« smo bušili v smeh in blagrovjali Tinčka, da je izpit v osmi dobro prestal.

Zazvonilo je k polnočnici. Polagoma smo vstajali in se odpravljali skupno v cerkev. Topli občutki so prevevali naša čuvstva, ko smo gredoč obujali spomine na božič v domači vasi, ob domači mizi, v domači cerkvi med svojci. — Prelepi, nepozabni prazniki Kristovega rojstva pod domačim krovom, koliko sladkih spominov in hrepenenj mi izvajljate!...

so pod korom celo stari možje, navdušeni od obilnih božičnih dobrot, kar prestopali z ene noge na drugo.

Po opraviilu v cerkvi so nas pevčke pridržali. Prespali smo do rane maše nekaj ur kar v samostanu. — Po maši smo bili prosti ter smo vsi brž krenili preizkusit vrednost podarjene kronice k Zalaznikovih gospej. Tu smo se radi sestajali v onih časih. Voščili smo ji vsi po redu, dobra gospa nam je vsa vzhičena postregla z dobro kavico, potico in drugimi dobrotami. Vsi prežeti božičnega duha, smo na povabilo gospe gostiteljice brezskrbno in veselo prepevali in uganili marsikatero zabavno.

Tako je živel ljubljanski dijak včasih siromašno pa zadovoljno, srečno. Da bi tudi zdaj tako bilo!...

Želim Vam, da bi v krogu svojih dragih praznovali prav veselo letošnji Božič. Ti pa, Jelkica, pozdravi sestrici, Jurčka in mamičo. Tvoja mati je bila moja dobra učiteljica, sporoči ji moje globoko spoštovanje. Vsem: Srečen božič!

Božičevanje v Slovenskem Korotanu

Na sveti večer po večernici se hišni gospodar prekriža, vzame v roko posodo z žerjavico ter natrosi nanjo špajke in kadila. Starejši sin vzame blagoslovljeno vodo, kak drug otrok ali mati pa ključe. Zdaj gredo, moleč angelski rožni venec, od shrambe do shrambe, od sobe do sobe, tudi v klet in podstrešje, v žitnico in hlev in na gumnišče (skedenj), škropijo z blagoslovljeno vodo in pokadijo vse z dišavami, kate-re je poprej duhovnik z vodo vred blagoslovil.

Na mizi, pogrtnjeni z belim prtom, leži ta večer hleb kruha, poprtnik imenovan. Po dokončanem blagoslavljanju se postavi posoda s kadilom pod mizo, da je po dimu tudi kruh nekako blagoslovljen. Po končani pobožnosti ga gospodar razreže in razdeli družini, ostanek dobi živina k »leku«, to je k otrobom, soli in repi.

Tri take hlebe speče gospodinja pred božičem. Ko jih deva v peč, jih prekriža na zgornji strani, medtem ko med

letom vreže drugim hlebom podobo trikota, znamenje svete Trojice. Eden teh božičnih hlebov je za sveti večer, drugi za Silvestrovo, tretji za večer pred svetimi Tremi kralji. Na ta zadnji večer zapisujejo pri običajnem škropljenju na duri začetnice treh kraljev: G. M. B. in letnico.

V dneh od božiča do razglašenja hodijo trije fantje, oblečeni v bele srajce, opasani z lesenimi sabljami, s kraljevskimi kronami iz papirja na glavi, po hišah »tri kralje pet«. Pri Zili jih vodi četrti, kot dekle oblečeni fant, ki nosi zvezdo in mu pravijo »šmrjeta«. Peti začnejo pred cerkvijo, v lopci. Pesmi je več.

V Rožu pojejo: »V jutrnji deželi je prišla gore — ena lepa zvezda lepe svetlobe...« Koledniki dobijo povsod daril: denarja, klobas, mesa. Po nekaterih vaseh koleduje več skupin: Otroci, ki še v šolo ne hodijo, šolarji prvega razreda, drugega razreda in odrasli.

Dravski

Vinko Bitenc

Polnočnica v pragozdu

Ob široki, nepregledni stepi v daljni Braziliji je stala samotna farma, last slovenskega priseljenca, ki se je bil pred leti napotil po svetu, iskat sreče. Po mnogem trpljenju in trudu v nekem braziljskem rudniku si je toliko opomogel, da si je nekaj milj od mesta postavil leseno hišico. Tu sta z ženo obdelovala zemljo, redila nekaj goveje živine, konja in perutnino, ki jo je žena razpečevala v mestu.

Tako je Cvelbarjev Lojze prav zadovoljno živel na farmi s svojo družino. Njegova in ženina največja sreča sta bila njuna dva otroka, šestletna Julka in osemletni Jožek. Priselila sta se z materjo iz domovine šele pred letom dni. Težko sta

se privadila otroka novih krajev, drugega podnebja. Tu ni bilo zelenih gorenjskih trat, ne cvetočih bregov; še snega ni bilo pozimi, ali samo ponekod. Sama neskončna ravnina, ob robih pa so se razprostirali mogočni pragozdi, prebivališča zveri, kač in čudežnih ptičev.

Jožek in Julka sta najbolj pogrešala vaške družine, svojih sovrstnikov, s katerimi sta se v domačem kraju skupaj igrala. Ker v samotni okolici farme ni bilo otrok, sta Jožek in Julka vzljubila domače živali. Dajala sta jim posebna imena, jih klicala, božala in se pogovarjala z njimi, kakor z dobrimi znanci. Vsa kurja in gosja družina je že od daleč poznala svoja mala prijatelja,

pozdravljala ju z glasnim kokodakanjem in gaganjem.

Tisti dan pred božičem sta se oče in mati odpeljala z vozom v mesto, nakupovat za božičnico. Jožek in Julka sta ostala sama doma. Stara mulatka, dekla na farmi, jima je bila za varuhinjo.

Po obedu je šla malutka v hlev, krmit živino. Jožek in Julka sta v sobi izrezovala pastirčke in pripravljala to in ono za jaselce.

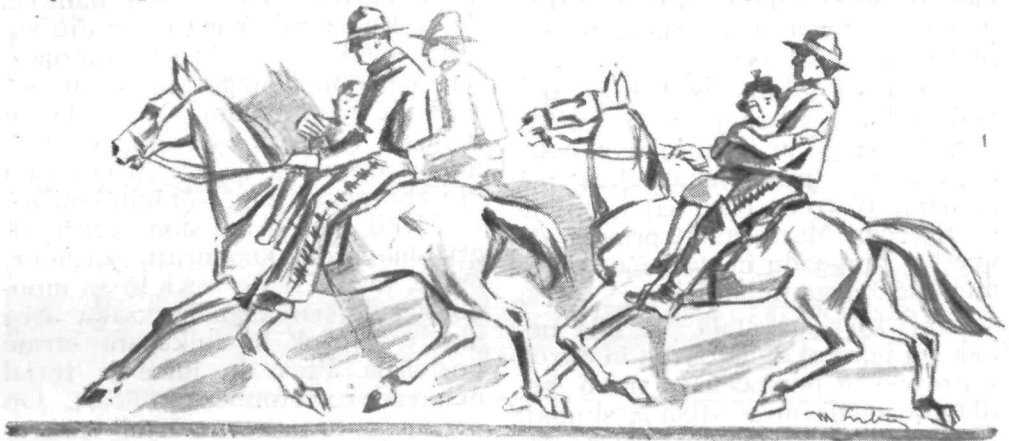
»Ti, Jožek,« se je nenadno domislila Julka, »mahu še nimava. «Kaj bo pa zdaj?«

»Samo potihem morava odtod, da naju Marfa ne opazi,« je šepetal Jožek in porival sestrico skozi vrata. »Ne pustila bi naju z doma in bi naju zaklenila v sobo.«

Boječe sta se ozirala naokoli. Toda Marfe ni bilo videti nikjer.

Jožek in Julka sta jo urno ubrala za hišo, odtam pa po ozki stezi preko stepe, naravnost proti gozdovom, ki so se razprostirali v daljavi.

Dolgo sta hodila, poti ni hotelo biti konca. Farma se je že zdavnaj skrila za ovinkom, a pragozd je bil še vedno daleč pred njima. Sonce

»Saj res,« je bratec žalostno pogledal sestrico. »Brez mahu ne moreva napraviti jaselc.«

»Veš kaj, Jožek? Mogoče ve Marfa, kje se dobi mah. Poprašajva jo.«

Marfa je bilo ime mulatki.

»Marfa nič ne ve,« je odvrnil Jožek; »še razumela naju ne bi. Sama pojdiva po mah.«

»Kam?«

»V gozd, ali pragozd, kakor pravi oče. Jaz vem za pot, ki pelje tja. Bil sem že z njimi v pragozdu.«

Julka je zaploskala z ročicama.

»Potem pa kar brž pojdiva. Do večera morajo biti jaselce gotove.«

Sklep je bil storjen. Jožek si je oblekel očetov suknjič, sestrici pa je ogrnil materin pled in ga ji zavezal zadaj na hrbtu.

je bilo že zašlo za mogočne vrhove dreves.

Julka je bila že silno izmučena.

»Ali kmalu dospeva, Jožek?«

»Kmalu, kmalu. Mahu si nabereva kar mimogrede. Saj tam ga je dovolj. Potem pa brž domov.«

Nenadoma se je steza končala. Jožek in Julka sta stala pred ogromnimi drevesi, kakor dva pritlikavca pred velikani. Gosto grmičje in trnje je prepletalo drevesa vsepočez. Starodavna debela je preraščal mah in bršljan, od širokih košatih vej so bingljale po zraku zelene liane (ovijalke), kakor velikanske debele vrvi.

Jožek in Julka sta se komaj prečila skozi bodičje v notranjost gozda. A do drevesnih debel, poraščanih z mahom, zaradi bodečega trnja

nista mogla. Drugod pa ni bilo mahu.

»Pojdiva še malo naprej,« jo je tolažil bratec; »poiščiva kraj, kjer ne bo trnja, in si naberiva mahu.« Počasi sta lezla naprej, vedno globlje v gozd. Zgodnji zimski večer se je pričel spuščati nad vrhove pragozda. Med vejevjem so prhutale nočne ptice, velike vešče z bleščočimi krili so letale po zraku, čudni, vreščeči glasovi so prihajali od vsepovsod iz gozda.

Jožka je zaskrbelo, Julka je zajokala in se privila k bratcu. Nikamor nista znala več, tema je postajala vedno gostejša.

»Julka, ne jokaj,« je Jožek objemal sestrico in se je sam komaj zdržal joka. »Kar tu počakava, očka naju gotovo pride iskat. Prav nič se nama ni treba bati, saj nocoj je sveti večer. Marfa mi je pravila, da zveri v pragozdu na ta večer nikomur nič žalega ne storijo.«

Kraj, kjer sta stala, je bila nekakšna jasa, obdana okrog in okrog z drevesi in poraščena s travo. Sedla sta na tla in se stisnila skupaj. Jožek je segel v žep očetovega suknjiča. V roki je začutil kovinasto stvar. Od veselja je planil pokonci. »Julka, očetov vžigalnik je tu! Zdaj si pa lahko narediva ogenj, da naju ne bo strah.«

Z rokami sta nagrabila suhega dračja; Jožek je ukresal ogenj in podnetil kup. Veseli plameni so razsvetlili okolico, gost dim se je valil med vejevjem.

Jožek in Julka sta se naslonila drug na drugega in sta ob dogorevajočem ognju kmalu zaspala. Svetla, mesečna noč je bdela nad pragozdom...

— — — — —

Šum in vrišcanje je predramilo otroka. Od začudenja sta obstrmela; nedaleč od njiju je stala visoka smreka, vsa bliščeča od samih srebrnih in zlatih vešč, ki so čepele

po njenih vejah. Okrog smreke so bile zbrane živali iz pragozda. Nekatere so ležale, druge so stale, opice in velike ptice ujede pa so ždele po drevesih. Mogočen lev, z orjaško grivo, je stopil pred zbrane živali in jih takole nagovoril: »Pre dragi prebivavci pragozda! Zopet obhajamo sveti večer, naš praznik miru. Zelo me veseli, da ste se v tako velikem številu zbrali ob božičnem drevesu. S posebnim zadoščenjem pa vam sporočam, da bomo me živali pragozda kmalu prekosile človeka. Zvedel sem namreč, da se ljudje nikakor ne morejo zediniti med seboj. Mnogi oznanjajo namesto miru razdor in sejejo sovražstvo. Zato mislim, da smo lahko ponosni na svojo starodavno polnočnico svetega večera in pozivam vse zbrane, da zapojejo himno miru.« — Živali, med njimi sloni, cebre, tigri, leopardi, kenguruji, antilope, opice, raznovrstne ptice in še mnogo drugih, so zagnale vsaka svoj glas. — Jožek in Julka sta strme poslušala. Prav do jutra je trajal nenavadni svetonočni koncert. Ob prvem svitu pa so se živali razkropile na različne strani. — Prav takrat sta Jožek in Julka, ki sta bila od gladu in neprespane noči že vsa obnemogla, zaslišala iz daljave znan glasove. Ti glasovi so prihajali vedno bliže. Nenadoma so se ustavili pred Jožkom in Julko trije jezdec. Bil je oče Cvelbar z dvema sosednjima farmarjema.

»Vso noč vaju že iščemo,« je skočil oče s konja in objel svoja otroka. V naglem diru so nato vsi odjezdili proti domu.

In na božični dan sta Jožek in Julka pred izrezljanimi jaselcami, ki jih je bil prinesel oče iz mesta, pripovedovala strmečima roditeljema o vsem, kar sta doživela na sveti večer v pragozdu.

Mir in zadovoljnost sta se naselila v srca srečne farmarjeve družine.

Pastirčki pri jaselcah (Skladbica za klavir)

Mirno

The musical score is written for piano in 6/8 time. It consists of four systems of two staves each (treble and bass clef). The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings. Fingerings are indicated by numbers 1-5 above or below notes. The dynamics range from piano (p) to forte (f). The piece concludes with a double bar line.

Običaji na Silvestrovo

Tudi vi, Zvončkarji, veste, da praznujemo Silvestrov večer, ki nosi ime po papežu Silvestru I. (314—355), z veliko veselostjo in slavljem. Pa poznate tudi izvor tega veseljačenja?

Nekoč, ko so še ljudje verovali, da je zemlja obljudena z duhovi, so mislili, da zli duhovi posebno v času dvanajstih svetih noči obiščejo zemljo in prizadevajo ljudem in njihovim delom škodo. Da bi bila moč teh duhov zelo velika, niso verovali, zato so mislili, da jo lahko preženejo z vpitjem, streljanjem, pokanjem, s hruščem in truščem. Ker pa niso bili čisto na jasnem glede tega in so se bali, da bi zli duhovi spoznali tiste, ki so jih s truščem preganjali in izganjali, in bi se pri priložnosti maščevali nad njimi, so si napravili posebno mladina je bila navdušena za to, krinke in oblekli smešna oblačila, da bi se z njimi napravili nespoznavne. Posebno v Švici so se ohranili celo do današnjega časa na Silvestrov večer sprevoči takih preoblečenih ljudi.

Običajno vlivanje svinca na Silvestrovo je tudi v naših krajih v navadi. Iz oblik, ki jih dobimo pri tej zabavi, lahko domnevamo, kaj bo koga zadelo v novem letu.

Tudi jedila na Silvestrovo imajo svoj poseben pomen. Tako prištevajo

ponekod posebno ribe k najbolj priljubljenim silvesterskim jedem. V njihovih luskah se nahaja baje poseben čar. Če jih denemo v denarnico, potem bomo imeli vse leto dovolj denarja. V nekaterih deželah ljubijo jedi, ki so pripravljene z makovimi zrni. Ta rodovitna semena prinašajo baje veliko srečo tistemu, ki jih uživa na Silvestrov večer.

Ponekod zopet jedo ta večer svinjsko pečenko. Srečonosni pujsek iz sladkorja ali čokolade, zavrt v srebrni papir, je običajni silvestrov in novoletni znak, ki ga vidimo v tem času povsod. Na mizi tudi ne sme manjkati pijače, to je običajnega novoletnega punča. Ta pijača izvira iz Indije, odkoder so jo prinesli Angleži v 17. stoletju v svojo domovino. Sestojala je iz petih stvari, iz ruma, vina ali vode, čaja, sladkorja in citronovega soka in se je tam imenovala panč. Angleži so jo prekrstili v punch, iz katerega je zopet nastala beseda, ki je danes že povsod udomačena, punč.

Ko bije na Silvestrov večer ura polnoči, tedaj dvignemo zvrhane čaše punča, voščimo drug drugemu mnogo sreče in zdravja in se poklonimo mlademu novemu letu.

K polnočnici (izrezanka)

Slavko Koželj

Pozdravljene, igračke!

Iz nepopisno lepe in tihe dežele moje mladosti, iz dobe pravljič, pripovedk in veselih pesemc, iz časov sreče in svetlih, blestečih se sanj, pozdravljam te pisane, velike in majhne stvarce, moje tovariše v jesenskih deževnih popoldnevih in mrzlih zimskih večerih! Pozdravljam igračke, prijetne svoje prijateljice, pozdravljam jih in mislim pri tem na vse skrbi, ki smo jih otroci imeli z njimi, da nam včasih še v spanju niso dale miru.

Pozdravljam te, beli konjiček, in tebe, smešna, rjava opica! Kako sem imel rad drobne bele ovčice, punčke s plapolajočimi sinjimi trakovi in velikimi steklenimi očki, črne hudobce z rdečimi jeziki in smešne pajace, pisano oblečene in poslikane, z gibljivimi rokami in nogami... Vi vsi ste mi bili svet, poln življenja in duše, bili ste mi bitja, zvrhana s skrivnostmi, bili ste mi blizu in obenem daleč...

Igračke, konjiček in pajac, medvedek in osel, hiše, vozovi, železnica in ladje so mi nudili brezmejno

veselje in napeto zaposlenje. Iz kroglasto okroglih, zelenih in mehkih dreves smo si zidali arabske vrtove, kjer smo doživljali strahovite dogodivščine z rumeno pobarvanimi levi in krvoločnimi tigri, kjer so se zibale gibke opice na drevju in kjer so se gugale hreščeče papige. Cela mesta smo si postavili iz rjavih in rdečih koščkov lesa, ki so predstavljali majhne in velike hiše. Črnosivega, nagačenega oslička, ki je znal rigati, če smo ga stisnili na trebuhu, smo imenovali našega prijatelja, malega lepega psička smo božali kakor bratca ali sestrico, rdeči pajac je moral z nami v posteljo, skrbno odet in pokrit... Čudeži so se takrat godili v naših srcih. Pobožno smo stali o božiču pred jaselcami z zlato zvezdo, ki se je lesketala nad glavami svete družine in nad Jezuščkovo, z diademom in s svetlo zarjo obdano glavico...

Pozdravljene, igračke, davne prijateljice moje!

B. V. Radoš

Sveta noč

Vsa tiha, božja zemlja
je v čudu zastmela:
najlepšo zvezdno haljo
si nočka je nadela.

Gozdovi so prašali:
„Mar danes noč je tista,
ki v njej povsod na svetu,
kraljuje sreča čista?“

A polja so dejala
v obleki snežnobeli:
„Prišla je, ki od vekov
najhujše rane celi...“

„Oj, blažena, ti sveta!“
srce je k njej molilo.
Vse vroče hrepenenje
nocoj se je izpolnilo...

Sv. Miklavž

Zgodnji jesenski mrak se je že lovil okoli hiše, ko je učenka Milka sedla za mizo in silno lepo napisala pismo:

Ljubi sv. Miklavž!

Pridi, pridi in prinesi mi mnogo lepih daril. Ne pozabi, da si mi lani obljubil veliko govorečo punčko, če bom pridna vse leto. — Vedno sem mislila na Tvojo obljubo in sem se rada učila in delala. Moje naloge so bile v najlepšem redu. Doma in v šoli sem ubogala na prvo besedo in nikoli se nisem zlagala. Zato Te še enkrat prosim za punčko, za druge igrače in za sladčice. Tudi šolskih potrebščin bi bila zelo vesela. Prosim Te, ljubi svetnik, pripelji samo angele. Parkeljnov ni treba, ker se jih bojim. — Poljubljam ti drago-cen prstan in Te željno pričakujem.

Meta Gornik, Mozirje št. 39.

Vsa vesela in srečna je deklica zalpila pismo, napisala naslov: »Sv. Miklavž, svetnik, v Nebesih. Ulica Svetih škofov«, potem je položila pismo na okno in hitela radostnih lic k večerji.

Ko je pa Metka že trdno spala v mehki postelji, je njena mati tudi pisala sv. Miklavžu. Solze so se ji lesketale v očeh ob besedah: »Žal, se Metka še danes ni odvadila lagati. Zato Te prosim, ljubi svetnik, pomagaj mi, da jo skupno odvadiva grde napake. Saj moja Metka res ni poredna, ni lena. — Rada se uči, rada doma pomaga, rada uboga — a vedno in vedno ji uhaja neresnica. Pomagaj ji, ker ji jaz ne morem.« Mati je položila pismo na okno, kjer je ležalo Metkino. Končno je le napočil predvečer sv. Miklavža. Pri Gornikovih so obednico zelo lepo pospravili, mizo so porinili v kot. Od vrat do nasprotnega zidu so položili lepo preprogo, ki je vodila do majhnega odra za sv. Miklavža. Ob vsaki strani odra je stala mizica za darila.

Ker je bila Metka edinka in ker je bilo pri Gornikovih vsega dovolj, so povabili na Miklavžev večer tudi revne sestrične Zdenko, Ružo in Zlato, ki so jih pripeljali njihovi starši.

Zunaj je snežilo, vse je bilo tiho, le semintja so zapeli kraguljčki na mirno drsečih saneh. V sobi so ugasnili luč in otroci so gledali v sivi mrak, kdaj se bodo odprla nebesa in kdaj se bo po luninem žarku pripeljal sv. Miklavž. — Niti dihati se niso upali. — V tem je zazvonilo v veži, v predsobi, vrata so se odprla na stežaj in v svetli luči je prikorakal mirno in blaženo bel angel, za njim rožnordeč, potem sinjemoder.

Otroci so planili k staršem, ki so sedeli ob zidu, se stisnili k njim in iz varnega objema radovedno gledali čudo. Za angeli je neskončno dostojanstveno prikorakal sv. Miklavž. Velik je bil in veličasten, njegova škofova kapa je segala visoko pod strop. Z levico se je opiral na krasno pozlačeno pastirsko palico, z desnico je blagoslavljal navzoče. Za mogočnim škofom je stopal pohlevni sv. Anton z velikansko knjigo. Angeli so neprestano pozvanjali — a v predsobi so rožljale verige s peklenkim žvenketom in so od časa do časa neugnano zatulili parkeljni, tako da so se otroci stresli od groze.

Sv. Miklavž se je obrnil proti občinstvu, angeli so stopili pred mizice, parkeljni so morali ostati v predsobi, a vrat niso dali zapreti.

Miklavževa mašna obleka, križ na kapi, prstan na beli rokavici, pastirska palica, vse se je zlatilo v sami nebeški svetlobi. Dolga brada mu je segala čez pas in beli kodri so svetemu starčku pokrivali tilnik in pleča. Govoril je tako:

»Pozdravljam vas v imenu Očeta, Sina in Sv. Duha. Čul sem vaše klice, sprejel vaše povabilo in prečital vaša pisma. Zapustil sem sv. nebesa, da se na predvečer svojega godu nekoliko pomudim med vami, da vas obdarim a tudi posvarim, kjer je treba. Otroci,

moji ljubljenci, trudili ste se vse leto, da me zadovoljite, da se poboljšate. Mnogo se vam je posrečilo, a vendar je ostal tu in tam temen madež na vaši krasni beli opravi. — Sv. Anton je vse leto verno zapisoval v ono debelo knjigo, kar so mu javljali vaši angeli varuhi. — Sv. Anton, mili brat, seznanj nas z vrlinami in napakami, ki si jih zabeležil v knjigo.»

Sv. Anton je odprl knjigo in začel listati in čitati poglavje iz Mozirja:

»V šoli je drzno odgovarjala Ruža Sevnik.« — Otroci so se stresli, sv. Miklavž pa je velel: »Sv. Anton, čitaj brez imen, otroci bodo itak spoznali svoje napake.« Ponižni menih je nadaljeval: »Opravljala je svojo součenko. Zlagala se je gospodični učiteljici. Malomarno je izgubila računico. Popravila je red računске naloge in spremenila številko eno na štiri. Neusmiljeno je suvala mlajše součenke. Ošabno je prezirala revne deklice. Nagajala je sošolkam v cerkvi in v šoli med poukom, zavajala jih je v smeh. — Zasmehovala je stare revne ženice.« »Oh,« je vzdihnila deklica v kotu za mizo, parkeljni so zatulili, otroci so se privili k staršem, Miklavž je z roko pomiril rjovenje in Sv. Anton je nadaljeval: »Zapravljala je po nepotrebnem težko zasluženi denar svojih revnih staršev. V šoli je nalašč nasmetila po tleh. Izmaknila je doma iz shrambe steklenico sladkega malinovca in molčala, trdovratno molčala, ko so postrežnico po krivem obdolžili.«

Tu so parkeljni zarjovelj in se privalili v sobo. Ves kosmat in črn je bil prvi, z dolgo težko verigo je bil okoli sebe. Rdeč kakor peklenski plamen je bil drugi, zvijsal se je, skakal in sikal kakor živ ogenj. Kar zaganjal se je med ljudi. Tretji pa je imel na hrbtu velik koš za poredne otroke in — groza, iz koša je gledal nagajivi sosedov Tonček. Zaman se je trudil, da bi se oprostil in skočil na tla, privezan je bil. Iz jeze pa je kazal osle vsakemu, ki ga je pogledal. Sv. Miklavž je ukazal tretjemu parkeljnu, naj zapusti sobo, potem se je obrnil k sv. Antonu in rekel: »Mili

brat, dovolj smo že slišali napak, naj še malo pohvalimo ubogo deco. Ruža Sevnik, stopi k meni.«

Tresla se je, ko je stopala pred mogočnega svetnika. Nagovoril jo je tako: »Otrok zlati, ali si spoznala svoje napake?«

»Sem,« je pokimala Ruža.

»Dobro,« je zinič sv. Miklavž, v tem je pa že rdeči parkelj privlekel iz malhe raztrgano, umazano računico brez ovojnih listov in zatulil: »Poznaš, poznaš?«

»Moja je,« je zajecjlala Ruža.

»Dobro, dobro, otrok,« jo je pomiril sv. Miklavž, »pohvaliti te moram zaradi lepega vedenja v šoli in doma. Rada se učiš, rada delaš, odkritosrčno priznavaš napake. Angel, obdari jo.«

Beli angel se je obrnil, vzela z mizice precej velik zavoj, ki ga je dal presrečni Ruži v roke. Poljubila je škofovo palico in odhitela k staršem.

Zdenka je hitro priznala, da je sv. Anton čital tudi njene napake. Ko je rdeči parkelj razgrnil pred občinstvom nedodelan umazan prtiček, je takoj skesano pokimala, da je nečedno ročno delo njeno.

Sv. Miklavž jo je pohvalil zaradi odkritosrčnosti in dobrotljivosti napram revežem. Velik zavoj ji je izročil rožnordeči angel.

»Zlata Glavnik,« je poklical sv. Miklavž.

Boječ se je deklica približevala odru. Ko je pa zrla blagemu svetniku v dobre oči, jo je minil strah.

»Ali je sv. Anton čital tudi tvoje napake?«

»Jih je. Skoro vse imam na vesti,« je skesano odgovorila Zlata.

»Naštej mi šest resnic,« je zahteval blagi škof. Zlata še ni odmolila, ko je že imela v rokah težek zavoj. Poklonila se je svetnikoma, angelom in srečno hitela k ljubi materi v kot.

»Meta Gornik,« se je razlegalo po sobi. Prihitela je mala Metka pred oder in se globoko priklonila.

»Ali si spoznala med naštetimi napakami tudi svoje?«

»Ne, nisem,« je tajila Metka.

»Ali nisi brezbrizno izgubila računic?«

«Ne, nisem.»

»Ali nisi zavajala součenke k smehu in šepetanju v šoli med poukom?«

»Ne, nisem!«

»Ali nisi lahkomišelnostno upravljala denarja svojih staršev?«

»Ne, nisem.»

»Ali nisi nikoli lagala? V šoli? Doma?«

»Nisem, nisem, nikoli nisem,« je zajokala Metka.

»Vendar, otrok, ubogi otrok, ti si lagala. Tudi zdaj lažeš, ko ti izprašujem vest. Laž je grda razvada. Laž je greh. Ne morem te pohvaliti, ne morem ti dati lepega darila. Tu vzemi za spomin črnega kosmatega parkeljna, ki mu visi dolgi rdeči jezik do pasu. Pogled nanj te odvadi strašne napake. Zbogom.«

Žalostno, s povešeno glavo je hitela Metka v mamino naročje, kjer se je bridko zjokala. A tudi materi so polzele solze po licih, ni pa smela in tudi ni hotela zagovarjati hčerke.

Skozi solze je Metka že videla angele, sv. Antona, sv. Miklavža, kako so korakali iz sobe. Parkeljni so se valjali po tleh, pri tem je stresel tretji kosmatin poln koš orehov in sosedovega Tončka na tla baš pred Metko. Tedaj je reva pozabila vse gorje in hitela z drugimi veselimi otroki orehe pobirati. Vsak otrok si je nabral košek sladkih nebeških orehov in lešnikov. Metka se je že zopet smejala in vlekla svojega parkeljna za jezik.

Dobra mamica pa je rekla zvečer, preden je legla: »Na okno pa le nastavi, mogoče te ima sv. Miklavž kljub vsemu rad.«

Metka je nastavila in na vse zgodaj, komaj se je daniło, tekla gledat. Krožnik je bil poln sladčic, poleg krožnika sta ležali lepa mladinska knjiga in dolga šiba z napisom »Laž ima kratke noge.« Metka se je neskončno razveselila fig, rožičev in peciva. Šibo je zataknila za ogledalo, parkeljna pa je postavila na policco poleg šolskih knjig. Malo nerodno se je počutila v njegovi bližini. Zdelo se ji je, da jo vedno

opazuje in spominja na opomine sv. Miklavža.

Drugega dne popoldne sta jo prišli obiskat prijateljici Vana in Dana. Razkazovala jima je darila, postregla z nebeškimi sladčicami in orehi. — Dana je vsa srečna pripovedovala: »Mene je sv. Miklavž pobožal in pohvalil zaradi lepih zvezkov in praviłnih nalog.«

»Mene je pa pohvalil,« je hitela Vana, »ker imam najčednejša ročna dela in ker ubogam na besedo. Prav nič me ni pokaral.«

»O, mene tudi ne, samo hvalil in božal me je,« je lagala Metka.

»Rumrururu-u-u,« je zagodrnjalo s police. Prestrašena dekleta so pogledala parkeljna in zdelo se jim je, da je jezik še bolj stegnil. Hitro sta se poslovili Dana in Vana, Metka je zbežala k mami v kuhinjo.

»Zakaj se tresesh?« jo je vprašala skrbna mati.

»Saj se ne tremem,« je rekla Metka in se skrila za štedilnik.

Zamolκλο in grozno je parkelj zatulil v sobi: »Rumrururu.« Metka je šklepetala z zobmi.

Složno in srečno so sedeli Gornikovi pri večerji in jedli pečen kostanj.

»Ali si že spisala vse naloge?« je vprašal oče.

»Vse, prav vse,« se je zlagala Metka. Parkelj na polici je zagodrnjal, Metka je prebledela in popravila: »Samo računške še nisem.« Parkeljnov jezik se je zopet skrajšal do pasu.

Metka se je spravljala spat. »Otrok, umij se, osnaži si roke in nohte,« ji je zaklicala mama.

»Saj sem že,« je zopet lagala Metka. Parkelj se je toliko vznemirjal nad lažjo, da je kar padel s police. Metka ga je pobrala in rekla mami: »Po nerodnosti sem ga sunila na tla.« »Rumrururu« je godrnjal in godrnjal kosmatin, dokler Metka ni popravila: »Mamica, oprosti, zopet sem povedala neresnico. Nisem se še umila, tudi zob še nisem osnažila. Parkelj je skočil s police, ker sem se zlagala.«

Mati je privila svoje ubogo dekletce k sebi in rekla: »Metka, ali zdaj vidiš

in spoznavaš, kolikokrat na dan se zlažeš? Kdaj se boš vendar poboljšala?»

»Prav zdaj, mama, prav zdaj. Nikoli več se ne bom zlagala.«

Ko se je Metka drugi dan vrnila iz šole, jo je mati poklicala k sebi in vprašala: »Otrok moj, kaj je bilo danes v šoli? Ob devetih, ob pol desetih, ob enajstih in ob tri četrt na dvanajst je parkelj silno godrnjal.«

Metka je skrila obraz v komolec in priznala: »Ob devetih sem se zlagala

mu se je oni dan še desetkrat, tako globoko se ji je laž vkoreninila v srcu.

Doma je pravila naslednje neresnice: »Dana in Vana pojmeta drevi v cirkus. Moja šolska naloga je bila najboljša. Ružo je danes gospodična učiteljica posvarila zaradi slabe pisave.«

Proti součenkam se je lažnivo bahala: »Moja mama ima lepo starinsko skrinjico, polno draguljev in biserov, dve zlati uri, tri široke zapestnice, uhanne in prstane. Nikomur jih ne kaže, sa-

pri prirodopisu gospodični učiteljici, da nam je dehor poklal deset piščancev. Ob pol desetih sem pravila gospodični, da smo pridelali na vrtu dvajset kilogramov grozdja. Ob enajstih sem šla iz razreda. Ko sem se vrnila, sem strašila svoje součenke, da poslušaj gospod nadučitelj pred vrati, kako pojemo. Ob pol dvanajstih sem si izmislila, da me glava boli, da sem smela iti na dvorišče, kjer sem gledala, kako so se igrale součenke prvega razreda.«

»Strašno,« je vzdihnila mati in debela solza ji je spolzela po licu. Metki se je krčilo srce in zopet je sklenila, da se ne bo nikoli več zlagala. A kljub vse-

mo jaz jih smem videti, kadar sem pridna« — »in kadar ne lažeš,« jo je posvarila Zdenka.

Vsako jutro je sklenila uboga Metka, da ne bo več lagala, mnogokrat je stisnila ustnice in tako še ujela neresnico, ki se je baš odpravljala v svet. Vendar je imel parkelj še veliko dela. Še celo med gostijo, s katero so proslavljali očetov god, je moral črni prijatelj zaropotati, tako da je Metko oblila rdečica, mati pa je hitro in glasno ukazovala strežeči služkinji, da je tako prikrila sramoto.

Drugi dan v mraku je pa Metka zopet debelo lagala: »Otroci, poslušajte!

Pri nas pa straši. Preteklo noč sem slišala, kako je stopicalo po hodniku. Vrata so se tiho odprla, v mojo sobo je stopila bela žena, hlad se je širil po sobi in — — in.«

»Joj,« so zaklicali otroci in tudi Metka, kajti parkelj na polici je neugnano godrnjal in stegoval jezik prav do kolen.

Po dolgem odkritosrčnem trudu se je Metka končno le odvadila grde lažnosti. Parkelj na polici je imel vedno in vedno manj dela, končno je bil popolnoma miren in zadovoljen. Še bolj zadovoljni, da, srečni so bili Metkini starši. Ona pa je bila vsa blažena, da je končno premagala slabo navado.

Manica Komanova

Ledene rože — čestilke božiča

Ko je tisti čas v revnem in mrzlem hlevcu betlehemskega zagledal luč sveta naš Odrešenik, je njegovo rojstvo počastilo vesoljno stvar-

stvo. Človeštvo ga je molilo, živina ga je skušala ogreti, divje zveri so ustavile krvavo morijo in se plaho

Jasnega čela in veselih oči je hodila v šolo, se igrala s prijateljicami in se hvaležno dobrikala dobrim staršem. Še celo parkeljna je imela rada. Ni se ga več bala, saj ji je pomagal, da se je poboljšala. Prijela ga je, pobožala in pri tem nehote pritisnila na skrit gumb, sprožila se je vzmet, dvignila parkeljno glavo. V glavi je bilo pisemce sv. Miklavža:

Ljuba Metka! Ker si se odvadila lagati, Ti podarjam sladčice, ki jih boš našla v parkeljnovem telesu. Na veselo svidenje na predvečer mojega godu. Zbogom, dobro dete — Tvoj Miklavž.

bližale hlevcu, ptički so žvrgoleli najlepše melodije in vrhovi dreves so se priklanjali k tlom.

Veličastvo svetega trenutka je občutila celo mati zemlja, ki se je v nemem spoštovanju nalahno stresla v svojih temeljih. Ta tresljaj pa je vzbudil mile rožice, ki so spavale v prsti, pokriti z debelim snegom.

Pa so zaželele tudi rožice k svojemu novorojenemu stvarniku, da bi mu okrasile siromašno posteljo.

A kako naj pohite k njemu, ne-bogljenke male, ko še niso bile v kalu in sta jih tiščala v zemljo sneg in mraz!

In so poslale rožice samo svoje želje, svete in čiste, ki so prodrle zemljo in sneg in plavale kot lahen dih proti malemu Jezusu.

Ko so priplavale v bližino Gospoda, so v svetem spoštovanju in polne ljubezni poljubile okno revnega hlevca in oj, čudo — na oknu so se pojavili najlepší beli cvetovi... ledene rože, odposlanke v zemlji spečih cvetk...

Ledene rože — rože božične, čestilke Gospodove, pozdravljene, pozdravljene!

Zvonček 1934

(Peterčkove noveletne sanje)

PETERČEK (je sam doma): »Vsi so odšli na praznovanje Silvestrovega večera, sam sem doma. Kaj naj počnem? Mar naj bi vedno čital? To vendar ni mogoče. Sicer je božična številka »Zvončka« res prav mikavna, toda saj sem jo že včeraj celo prečital. Najbolje bo torej, če grem spat, truden sem in oči mi kar skupaj lezejo (zaspj). Ha, kdo pa je to, ali si ti, Marko?«

MARKO (njegov sošolec): »Dober večer, Peterček, zvedel sem, da si sam doma; še druge sem pripeljal, bodo takoj tu!«

ZVONČEK (v lepi novi obleki): »Dober večer, Peterček!«

PETERČEK: »No, kdo pa si ti? Prav nič te ne poznam, še nikoli te nisem videl.«

ZVONČEK: »Tako grdo mi to poveš, in ravno ti, to pa ni lepo od tebe!«

MARKO: »Peterček, kaj ga res ne poznaš, saj se vsak mesec tako neizrečeno veseljš nanj.«

ZVONČEK: »Zvonček sem, mladinski list, saj me imaš vendar vedno tako rad. Sedaj bi me pa najraje kar zatajil.«

PETERČEK: »A ti si, tak si torej v življenju. Tako si prijazen in lepo oblečen, da bi te kar objel.«

ZVONČEK: »Prav rad ti to dovolim. (Peterček objame »Zvončka«).

Peterček, zunaj čakajo še drugi, moji prijatelji, kar pokličem jih!«

(POMAGAČI »Zvončka« pridirjajo v sobo, vpijejo vsi vprek in mahajo z rokami):

»Pusti mene govoriti, mene ima Peterček najrajši.«

»Kaj boš ti, kaj boste vi drugi, jaz sem vendar najlepši pri Zvončku, jaz mu nudim največje veselje, od mene dobi celo nagrade.«

»Jaz sem prvi na vrsti, mene poslušaj, Peterček!«

»Ne, raje mene!«

»Ne, mene!«

GOSPOD DOROPOLJSKI (mesto osuplega »Zvončka«): »Grozni ste, sodelavci moji! Kaj naj misli Peterček o vas, ko tako razgrajate in vpijete. Sram vas bodi, še

meni je neprijetno. Saj pridete vsi na vrsto! Stopite lepo semkaj, postavite se v vrsto in vsak naj pove, kar hoče, toda kratko in jedrnato.

TEHNIK (mlad gospod z velikimi očali, oblečen v bel plašč, drži v eni roki majhen stroj, iz katerega puha dim, v drugi ima pa veliko šestilo in trikotnik): »Čas hiti z grozovito naglico, človeški um pa hiti za njim, išče, grunta in raziskuje, misli in snuje nove stvari. In vse, kar si izmisli, to ti pokažem jaz, Peterček! Najnovejše iz tehnike ti razlagam in ti povem tako, da ti je vse takoj jasno in razumljivo!« (Zmagoslavno se ozre po ostalih in umolkne.)

MARKO: »Poslušaj ga, Peterček, kako ima namazan jezik; kakor mlin mu drdra. Tehnika ima vedno kako kolesce preveč.«

ZVONČEK: »Tiho, Marko, pst! Ne moti govornikov!«

UGANKAR (visok gospod v črni obleki, na kateri so z belo svilo uvezeni vprašaji, številke, križanke, rebusi in kratke uganke; v eni roki ima debelo knjigo-slovar, v drugi košaro, polno različnih daril-nagrad): »Reševanje ugank je najprijetnejša zabava v mladinskem listu. Posebno »Zvonček« se ima zahvaliti meni, da je v tej rubriki tako pester in zabaven. In ko je prva uganka rešena, ko ste pogruntali drugo, tretjo in tako naprej, pa napišete rešitev in jo pošljete uredništvu. Če imate srečo, vas pa včasih čaka prav lepa nagrada. Poglej, Peterček!« (dvigne roko s kčšaro.)

MARKO: »Vse je lepo, kar je povedal, toda reči moram, odkar sem naročnik, še nikdar me ni doletela ta sreča.«

ZVONČEK: »Tiho, Marko, ne bodi vendar preglasen, ti bo pa v bodoče sreča mogoče bolj naklonjena.«

SVETOVNI POTNIK (oblečen v potno obleko in plašč, na glavi sportno čepico, v roki velik kovčeg): »Po svetu hodim in ko se vrnem vsako leto zopet domov, ti pripovedujem o starih in novih rečeh. Profesor sem in poučujem zemljepisje, zgodovino, živalstvo in rastlinstvo. Vodim te po zvez-

dah in po zemlji, po rekah in mestih, po planinah in dolinah. Popeljem te v čudovite pokrajine, daleč od naše domovine, in ti pokažem vse, kjer je kaj novega. Mnogo se lahko naučiš od mene.

SPRETNI ROKODELEC (v delovnem plašču s kladivom in škarjami): Jaz pa prihajam k tebi, Peterček, z vsakovrstno robo in pametnimi nasveti. Svetujem ti, kaj napravi mamici in očki za Božič; pomagam ti izdelovati igračke za sestrice in bratce, pa še zate mnogo koristnih in zabavnih stvari in vse to iz lepenke, papirja, lesa in lepila. Menda sem najbolj važen gospod pri »Zvončku«.

MARKO: »No, no, le ne hvali se preveč!

ZVONČEK: »Tiho, Marko, nobenih opazk!«

PRAVLJICA (lepa gospodična v sinji obleki, posuti z zlatimi zvezdami, z zlato krono v razpletenih laseh): »Vsi ti gospodje govorijo tako učeno in pripovedujejo le o resničnosti in sedanjosti. Jaz te pa popeljem v čarobno kraljestvo pravljic, pripovedk in mičnih zgodbic v preteklosti. Govorim ti o otrocih in živalih, o palčkih in vilah, o začaranih kraljičinah in ugrabljenih princih, o zlobni čarovnici in samem peklenščku, o čarobnih gorah in tajinstvenih jezerih. Ali ni to lepše kakor vse ostalo?«

MARKO (zamišljeno): »Ta gospodična ima prav, najrajši imam pravljice in poslušal bi jih ali čital kar naprej.«

STRIC MATIC (debelušen gospod z zlatimi očali; v rokah drži debel sveženj časopisov): »No, sedaj pa poslušaj še mene, Peterček! Mislim, da bi brez mene »Zvonček« težko izhajal. Vse, kar je novega na svetu, ti povem. Kar ti tehnika, zgodovina, zemljepisje, narodopisje in druge vede na dolgo in široko razkladajo, to ti napišem jaz kratko in jasno. Koliko novic ti napišem jaz samo na eni strani! Kaj praviš k temu, Peterček?«

GOSPOD DOROPOLJSKI: »Dobro ste povedali, pomagači moji! Pazite, pravkar bije dvanajsta ura!« (ura bije polnoči).

VSI: »Dragi, ljubi Peterček, voščimo ti prav srečno in veselo novo leto! Tvoji prijatelji smo in ostanemo tudi v naprej. To želimo tudi tvojim tovarišem in znancem, posebno tistim, ki radi čitajo »Zvončka«. (Izginejo.)

PETERČEK (si mane oči): »Kdo je bil tu, kaj se je zgodilo? Vsi so stali tu pri moji postelji, vsi moji prijatelji od »Zvončka«... Kje pa je Marko?... Kako sem vendar nespameten, sanjalo se mi je! Pa so bile prav prijetne te sanje.« (Iznova zaspi.)

Andrej Rapé

Mladini za božič 1933

Kako si moja, ljuba ti mladina!
Ko gledam v lepem te zanosu
mladostnih sil, se zdi,
da si podobna rodovitni zemlji,
ki s tabo vnovič se je pomladila.
Prvotno moč ji spet je vdihnil Stvarnik,
da kot nekoč po vodah in gozdovih
ustvarja bitja živa, da razkošnost
življenja le lepote same
sadi na svet; pojavi vsi,
da so prelestna poezija,
vsi vetreci čarobna melodija.

Po tebi stega roke domovina:
»Pripravljal se, da grudi moje,

ki toliko gorja jih je oralo,
po tebi bodo se umirile;
da bo po tebi spet v življenje vstalo,
kar cvetja so mi slane pomorile!
Zdaj uči se, saj doba zlata
ti neprestano v prsih zdravih žije,
da močna boš, da v delu boš goreča,
z božanstveno mladostjo hrepeneča
navzgor, ustvariš dela vekovečna,
da ti boš, da bo tvoja mati srečna.«

Tako ti doba zlata nikdar ne preneha.
Ti domu boš, dom tebi sladka bo uteha,
Dolžnost to hčere, vernega je sina,
po tebi, mladež, stega roke domovina.

Iz zgodovine novoletnega voščila

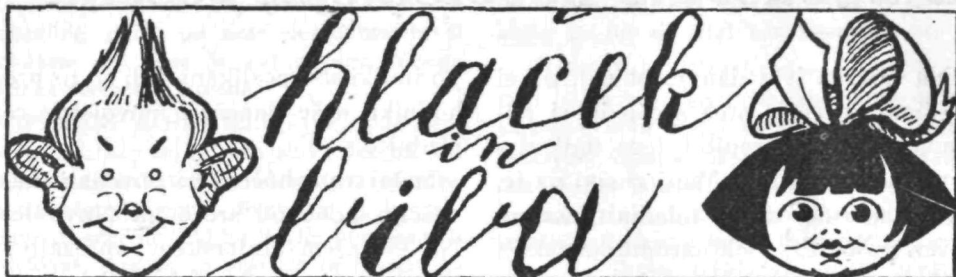
Na novega leta dan je običaj, da si voščimo iz vsega srca srečo in si poklanjamo v podkrepitev tega tudi različna majhna darila. Manj znano pa je, da pripade na ta dan mladini posebno važen posel. Pri vseh narodih na zemlji velja namreč vse, kar je mlado in majhno, za posebno srečonosno. Zato je seveda hotel ves svet sprejeti prvo voščilo za Novo leto od otroka. Kdor je drugemu voščil z lepo na pamet naučeno pesemco Novo leto, je bil svečano pogoščen in obdarjen z darili. Ni pa bilo zadosti, da je svoje voščilo samo povedal; vsak otrok je bil ponosen, če je pesemco lahko tudi napisal na lep košček papirja in verze okrasil z lepimi srečonosnimi znamenji: z rožnatimi pujski, podkvami, štiriperesnimi deteljicami, z dimnikarji, gobami-mušnicami in drugimi sličicami. Ljudje so zbirali te voščilne liste in še danes jih lahko vidimo v muzejih in zbirkah. Tu najdemo te pisane lističe celo iz srednjega veka. Tedanji mladi pisavci takrat niti malo niso mislili, da bodo njihova delca po tolikih letih tako upoštevana.

Ker pa ni znal takrat vsak lepo pisati in slikati, je prišel neki dunajski starinar na misel, da bi dal taka novoletna voščila tiskati in slikati. Napravil je res gorostasno kupčijo, da se je kar trlo ljudi v njegovi trgovini. Mestna straža je imela nekaj dni pred Novim letom dovolj dela, da je urejevala promet pred njegovo prodajalno, kajti vsem meščanom so tolikanj ugajali ti okusni voščilni listki, ki so bili tudi umetniško okrašeni, posuti z zlatimi in barvastimi lesketajočimi se zrnici in le-

po in okusno poslikani. Bili so to predhodniki naše današnje novoletne razglednice.

Sedaj vam hočem še povedati, kako voščijo ponekod srečo za Novo leto. Na Gornjem Štajerskem oprezajo na novoletno jutro v vežah s šibami v rokah (kakor pri nas na tepežni dan). Če pride kdo mimo, skočijo iz veže na vsakega mimoidočega, zraven pa povedo kakšno pesemco. Za to voščilo pričakuje deček zvenečega plačila, v nasprotnem slučaju se pa dobrodošlica ne izpolni. V Nemčiji je običajno na ta dan metanje koles. Kolo velja namreč za znak vedno naprej se pomikajočega časa. Ta dan se splazijo srečovoščilci pred hišna vrata, potrkajo, jih odpro ter vržejo v vežo ali na hodnik iz pečenega testa spleteno kolo; nato pa zbeže. Če se kdo ni pravočasno skrnil za hišni ogel, ga sicer pogostijo in obdario, toda tudi pošteno ozmerjajo in zasmehujejo, ker je bil tako neroden. Na Holandskem poklanjajo pozlačene pogache iz zelišč, kar naj pomeni, da naj bosta vse leto denar in zlato pri hiši. V Angliji dajejo rokavice ali namesto teh denar, kar se imenuje *glovemoney* = rokavični denar; s tem hočejo reči: drži svoje roke vedno čiste (ne bodi krivičen!). Originalna so bila voščila, ki jih je cesar Friderik Veliki (1712—1786) pošiljal svojim častnikom: »Njegovo Veličanstvo čestita vsem gospodom oficirjem k Novemu letu. Tisti, ki niso taki, kakršni bi morali biti, naj se v novem letu poboljšajo.«

(Opomba urednika: Prav tako čestita za novo leto vsem ljubim Zvončkarjem tudi gospod Doropoljski.)

BOŽIČNICA

Hlačku se že moči šiba,
zatožila ga je Biba:
„Mama, spet ga ni doma,
spet se s paglavci lasa.“

„Biba, tožit' ni lepo,
a od Hlačka je grdo,
da se zate več ne meni,
paglavce da više ceni.“

Torej z očko sva sklenila,
da ga bova ukrotila:
v kamri čaka ga zapora,
taka bodi mu pokora.“

Naj božiček ga kaznuje,
nič, prav nič mu ne daruje,
to ga morda le izučí,
da se fantek izmodrí.“

Hlaček v sobici sedi,
strašno kisko se drži,
nič samota mu ne godi,
vsa zabava je po vodi.

Ko nesrečo preišljuje,
Bibi maščevanje snuje:
„Biba Hlačka zatožila,
Biba se bo pokorila!“

Kar vzlrepeče mu telesce:
tam na mizici drevesce
je božično okrašeno,
z zlatom, srebrom prepleteno.

Hlačka hitro žalost mine,
v glavo misel zla mu šine,
urno v hlačni žep poseže,
nekaj na drevo priveže.

Tam pri Hlačkovih v sobani
vsi so krog drevesca zbrani ...
Vse se bliska, vse leskeče,
Biba kar žari od sreče.

Mama plašček občuduje,
Ančka krila se raduje,
očku se smeje cigare;
Hlačka bridka žalost tare.

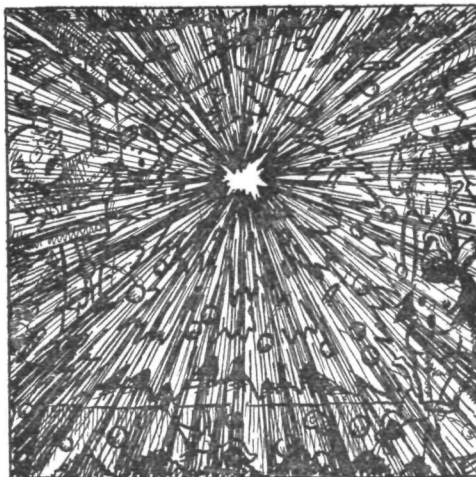
Ena svečka dogoreva,
Hlačku srd v očesu seva ...
Zdaj močno se zažari,
poči in se pokadi.

Žabica se je vnela,
z mize je po tleh zletela,
druga, tretja ji sledita
in po sobi se podita.

Biba vrišče, mama joče,
očka žab'ce vjeti hoče,
se ob mizo zaleti,
smrečica na tleh leži.

So cigare poteptane,
punčki noge izruvane,
krilo Ančki osmojeno,
Hlačku pa gorje rojeno.

Sveta noč svoj čar razgrinja,
luč za lučko se utrinja ...
Hlaček v kotu spet kleči,
milo se na jok drži.

Kje prične novo leto?

Skoro se bo pričelo poslavljati staro leto in polni upov in hrepenenj bomo stopili v novo leto, 1934. po Kristovem rojstvu. Nepozabni so božični prazniki za mlado in staro, vesel je Silvestrov večer, živahen je novoletni dan, saj hiti tisti teden iz radosti v radost.

Ko boste v onih brezskrbnih prostih večerih sedeli v toplo zakurjeni sobi okoli mize, pa poprašajte, če ve kdo, kje se prične novo leto najprej. Težko, da bi kdo vedel, vi pa, ki hodite že delj časa v šolo, pokažite svoje znanje, zato pazljivo prečitajte naslednje vrstice!

Vsakomur je danes znano, da je naša zemlja velika krogla, ki se vrti in suče okrog sonca, zato ni povsod na svetu istočasno svetlo. Medtem ko je pri nas dan, je v Ameriki noč in obratno. Zato gredo tudi ure po svetu različno. (Glej članek »Poldne pri nas in drugod« na str. 13. letošnjega »Zvončeka«!)

Oglasil se bo polnočni Silvestrov zvon, ugasnile bodo za trenutek luči, rodilo se bo novo leto in vse si bo hitelo voščiti sreče in blagoslova. Tudi vaši starši in znanci in tudi vi sami, če boste še pokonci. V največjem mestu sveta, v New-Yorku, ležečem ob Atlantskem oceanu v Severni Ameriki, bo tedaj komaj nastopil Silvestrov večer. Tam bo šele šest zvečer 31. decem-

bra. Onstran prostranih Združenih držav severoameriških, ob Tihem oceanu pa bo v milijonskem mestu San Franciscu tedaj komaj tri popoldne 31. decembra.

Ravno obratno bo na daljnem vzhodu v Aziji. Njihov čas hiti pred našim. Trudni in zaspani bomo po novoletnem rojstvu legli k počitku, v Kalkuti v Indiji pa bodo posli tedaj že vstajali ter hiteli po novoletnih opravkih. Tam bodo kazale ure tedaj že pet zjutraj 1. januarja.

Še dalje v Avstraliji, v velikem pomorskem tržišču Sydneyu bo ob istem času že beli dan, devet dopoldne, in po velemestnih ulicah bo živo ko v mravljišču.

Na Novi Zelandiji bodo tedaj, ob enajstih dopoldne, švigali avtomobili proti mestu Wellington. Bogati farmarji, ki so svoja prostrana posestva po silvestrovanju prespani že pregledali, hite čestitat prijateljem v mestu srečno novo leto.

Nekako 1500 km vzhodno od novozelandske obale leži angleški otok Chat-ham in ta košček zemlje velja za oni kraj na svetu, ki prvi pozdravi novo nastopajoče leto. Krstili so ga zato tudi za »Novoletni otok«.

Poiščite te kraje, dragi moji, na zemljevidu, zapomnite si to za vedno — pa srečno, zdravo novo leto!

Zdravko Ocvirk

Tiho, otroci . . .

„Tiho, otroci, Jezušček spi,
mati Marija v rokah ga drži
in sveti Jožef nad njim bedi.

Glejte, kako je reven otrok,
prav nič ne pozna se mu, da je on Bog,
svetemu Jožefu gre skoraj na jok . . .“

„Mamica, prav lepo prosimo vas,
recite jim, da so lahko pri nas,
v hlevu gotovo zelo jim je mraz.“

„Dobro, otroci, k polnočnici grem,
vi pa pridno bodite med tem,
morda nočaj še pridejo sem . . .“

Ugrabljeni kraljevič (Pravljica)

13.

Temna noč je zavila otočje v globoke sanje.

Tiho, nepremično je ležalo morje, kakor velikanska pošast, ki straži ogromne zaklade na otokih.

Samo včasih se je zganila pošast, peneča voda je butnila ob skalovje, da je zaječalo drevje na strmih obronkih.

In spet je postalo vse tiho.

Rezek žvižg je presekala tišino noči; bil je znak morskih roparjev, ki so ob skritih pečinah prežali na mimoidoče ladje.

V daljavi, na zahodni strani neba, se je v presledkih zabliskalo; votlo grmenje je sledilo blisku.

Princ, Tonček in Francka so sedeli v temi na svojih bornih ležiščih.

V nestrpnem pričakovanju jim je bilo vsem tako tesno pri srcu, da so si drug drugemu podali roke, kakor bi se bali, da se kdo izmed njih v temini brloga ne izgubi.

Nobeden ni izpregovoril niti besede, komaj so si upali dihati.

In čeprav niso govorili med seboj in si niso gledali v oči, je vendar v vseh treh srcih gorela samo ena skupna, sveta želja: da bi bili čimprej odtod, da bi že bili na morju!

A nocoj — vsaj zdelo se jim je tako — hudobna Sabina nikakor ni hotela zaspali.

Že so mislili, da je zaspala, ko je za trenotek potihnilo v kuhinji; pa

se je spet začulo njeno mrmranje, ropotanje in prekladanje semintja.

Slednjič je vendar utihnila; enakomerno, težko smrčanje je značilo, da je stara Sabina trdno zaspala.

Tonček se je splazil k oknu, stopil na podstavek in pogledal skozi.

Vsenaokoli je bilo mirno, nobe nega glasu od nikoder.

»Stopita za menoj k oknu,« je pošepetal Tonček.

Po prstih sta se približala princ in Francka oknu.

Francka je tiščala v roki majhno culo, princ pa je bil snel s stene pištolo in jo vtaknil za pas.

»Fernando, ti zležeš prvi skozi okno, nato Francka, zadnji pa jaz.«

In Tonček je privezal ob železni klin, ki je bil zabiti na notranji steni, debelo vrv in jo spustil skozi okno.

To okno je bilo samo majhna, štiriogлата odprtina, izdolbena v steno.

Princ se je komaj splazil skozi. Tesno se je oprijel vrvi in se spustil na tla.

Ko je bila tudi Francka zunaj, se je Tonček z velikim naporom povzpел na okno, zgrabil za vrv in urno splezal na tla.

Plašni pogledi treh mladih ubežnikov so prodirali v temo; a nevarnosti ni bilo opaziti nikjer; sama grobna tišina vsenaokrog.

»Zdaj pa proti morju!«

Tonček je hodil prvi, za njim Francka, poslednji pa je bil princ.

Prispeli so na rob skalnega obronka, hoteč se po ozki stezi spustiti navzdol k obali.

Tedajci pa je od nekega drevesa na trati hušknila temna senca, se spustila preko skal na drugi strani votlin in izginila v noč.

Tonček, princ in Francka so kakor okameneli obstali. Kri jim je zledenela po žilah, niso si upali dihati.

Princ je potegnil pištolo, da bi ustrelil, toda še o pravem času ga je Tonček zgrabil za roko.

Nekaj časa so stali, kakor ukovani. Toda od nikoder ni bilo glasu, niti najmanjšega šuma.

»To je morala biti kaka opica,« je pošepetal Tonček.

Pomirjeni so krenili nizdol proti morju.

V ozki morski zaseki, roparskem pristanišču, se je zibala samo majhna jadrnica, nekoliko večja od navadnega čolna.

Čolnov, o katerih je pravil Tonček, pa ni bilo nikjer.

Bržkone so jih ta večer odpeljali morski roparji, ki so zalezovali trgovsko ladjo iz Barcelone.

Tonček in princ Fernando sta urno potegnili za verigo, da bi malo jadrnico spravila k bregu. Toda jadrnica se ni premaknila, pač pa sta izvlekla iz vode verigo. Utrgala se je bila torej. Kaj sedaj?

Tonček se je z zadovoljstvom spomnil, da je k sreči vzel seboj vrv, po kateri so bili splezali z okna.

Pograbil je vrv, naredil veliko zanko in jo zagnal proti čolnu.

Zanka se je zateknila ob zakrivljen kljun na koncu jadrnice, Tonček je zadrnil in tako sta s princem brez težkoče potegnili jadrnico k obali.

Francka se je od strahu vsa tresla, ko je prva stopila na gugajoče se deske. Takoj za njo je skočil princ. Tonček pa je bil seveda poslednji — si mislite?

To pot ni bil poslednji.

Ta pogumni, neustrašeni slovenski dečko je ravno hotel razpeti jadro, ko je zdajci na obali nekaj zavriščalo.

V velikem loku se je pognala neka podolgovata stvar na jadrnico.

Tonček in Francka sta od groze zakričala. Princ pa je samo prebledel in solze so mu napolnile oči.

V njegovem naročju je čepela — opica Diki.

(Dalje prihodnjič.)

Drejkine verne duše

(Konec)

Botra se je je res razveselila in ji je dala hlebec, ki ga je zanalašč spekla za Drejko. Hlebec je bil okrogel in je imel na gorenji skorji zapečeno belo okroglo sliko, podobno zvezdi s štirimi roglji. In Drejka se je hipoma domislila Tinka, saj je imel ponoči prav tako zvezdo na glavi, le da se je tista zvezda svetila in je bila živa.

»O, ta hlebec spravim za Tinka,« si je dejala. »Najlepši je, kar jih imam v košarici, pa je tudi najlepši, kar jih je na svetu. Tinek bo zadovoljen, ko pride drugo leto ponj.«

Botra jo je pogostila in jo hotela zadržati pri sebi. A Drejki se je mudilo domov. Rada bi pokazala materi lepi hlebec in jo vprašala, kako naj ga shrani, da bo dober še takrat, ko pride Tinek ponj. Zato se je kmalu poslovila od botre in je odhitela naravnost proti domu. Onkraj jarka se je spet ustavila nad prepadom. Sedla je na kamen in je vzela iz košarice botrin hlebec. Od vseh strani ga je ogledovala in čim bolj ga je gledala, tem bolj ji je ugajal. Posebno krasna je bila bela zvezdica, ki je bila tako lepo utisnjena v skorjo.

Pa se je domislila, da bi bilo prav, ako bi mogla že danes izročiti Tinku ta hlebec. Saj je še čisto svež, da prijetno diši od njega. Gotovo bi ga bil Tinek vesel, ako bi mu ga prinesla. A kako mu ga naj prinese, ko pa je daleč nekje v nebesih? V nebesa pa je težko priti, ker živ človek ne pozna poti, ki vodi tja gor. Zato pa ga bo že morala spraviti doma v skrinjo. A drugo leto ne bo več tako lep in dehteč kakor letos, pa čeprav pravijo ljudje, da se hlebci, pečeni na ta dan v spomin vernih duš, nikoli ne starajo. O, Drejka je bila prepričana, da bi Tinku prav zdajle na vso moč ugajal botrin hlebec, če ne radi drugega, zaradi bele zvezde pa gotovo, ker nosi Tinek prav tako zvezdo na glavi.

»Saj bi ti rada prinesla hlebec že danes,« se je posmešnila Drejka prav

bridko. »A vidiš, da ne morem, ker ne znam poti do tebe.«

A v razmišljevanju jo je zmotila tropa dečkov, ki so prihajali po poti navzgor in so šli k Drejkini botri zbirat hlebce. Pri Drejki se niti ustavili niso in bi bili šli naprej, da ni zaklical mizarjev Šimen, največji in najnemirnejši med njimi: »Glejte, kako lep hlebec ima Drejka! Gotovo ga je dobila pri botri. Daj, pokaži mi ga!«

A Drejka ga ni hotela pokazati, ker je bil ta hlebec Tinkov in nikogar drugega. Vstala je s kamna in skrila hlebec za hrbet. No, Šimen je postal še bolj radoveden. Prijel je Drejko za komolec in jo stisnil prav hudo, da bi mu vendarle pokazala hlebec. Drejka je zavpila, ker jo je zbolelo. Sama pa pri tem prav nič ni vedela, da je izpustila hlebec, ki se je kotalil po strmini naravnost v prepad.

»Ojoj!« je zavpila prestrašena. »Hlebec mi je padel v prepad, Tinkov hlebec. Pa kaj naj shranim zdaj za Tinka? Drugo leto pride, pa ne najde hlebca. Izgubila sem ga — jojme, v prepad je zdrknil.«

Drejka je jokala in v prvem trenutku niti vedela ni, kaj bi počela. Gledala je v prepad in je videla, da je hlebec obležal globoko doli na skali, tik nad drvečo vodo. Pa se ni prav nič pomišljala, temveč se je pogumno spustila po strmini. Previdno se je oprijemala skal in redkega, prithkavega grmovja, ki je rastle tu pa tam na črnikasti skali. Videla ni pod sabo strašnega prepada, temveč je videla samo hlebec, ki je ležal doli nad vodo. Še slišala ni dečkov, ki so vpili gori na poti, naj gre nazaj, ker jo v prepadu čaka samo nesreča. Drejka se je spuščala od skale do skale, ki so jo zbadale v roke, da se je pokazala kri. A še zmenila se ni za to in se je ustavila šele tedaj, ko je stopila na skalo, kjer je ležal hlebec.

Bila je vsa vesela, da ga je spet držala v roki. Nič se ni obotavljala, tem-

več je pričela plezati nazaj. Otroci so jo gledali s strahom, a najbolj se je bal zanjo Šimen, ki je bil kriv nesreče. Že je vrgel na tla platneno malho, kjer je imel spravljene nabrane hlebce, in je že hotel splezati siromašni deklici na pomoč.

A v tistem trenutku je glasno zaropotalo doli v prepadu. Šimnu so se naježili lasje in je zavpil od strahu. Zakaj videl je, da se je premaknila skala, za katero je bila prijela Drejka, in se skotalila s prasketajočim bobnenjem v globočino. A za skalo je zdrknila tudi Drejka in izginila nekje za črnimi pečinami.

Šimnu je zastalo srce od groze, da se je sesedel nad prepadom. Ves je odrevenel, da se niti ganiti ni mogel. Otroci so pa kričeč zdrveli preko žarka naravnost do botrine domačije in so povedali, da je padla Drejka v prepad. Boter je hitel tja doli in se je spustil v globočino. A za njim je splezal tudi Šimen in solze so mu neprestano tekle po licih, saj mu je bilo v srcu tako strašno hudo.

Drejko sta našla skoro tik ob vodi. Za obleko se je bila zataknila za grm in je visela tam brez glasu. Z levico je krčevito stiskala k sebi hlebec, ki je bil še popolnoma nepoškodovan. Oči je imela zaprte in Šimnu se je zdelo, da je že mrtva, ker je skoro gotovo zadela z glavo ob kamen.

Z največjo težavo sta jo prinesla iz prepada. Boter je odhitel z njo na svoj dom in jo položil na postelj. Drgnili so jo z octom, da bi jo spravili k zavesti. A je bilo vse zaman. Drejka se ni zganila niti za trenutek. Samo roka ji je tesno stiskala hlebec in ga ni hotela izpustiti. Šimen je hitel v vas po Drejkino mater in zdravnika. A tudi zdravnik ni opravil ničesar. Povedal je, da bo Drejka zdihnila vsak hip, ker se je premočno udarila z glavo ob kamen.

Večerno sonce se je spuščalo za snežnike in njegovi zadnji rdeči žarki so se usuli v izbo. Tedaj pa je Drejka vztrepetala in pogledala okrog sebe.

Zagledala je hlebec, ki ga je še vedno držala v roki, in se je veselo nasmehnila.

»O, Tinek le dobi svoj hlebec,« je šepetala tako tiho, da jo je slišala komaj mati, ki se je jokaje sklanjala k nji. »Joj, pa še danes mu ga prinesem, da mu ne bo treba čakati nanj vse leto. To bo Tinek vesel, joj, to bo vesel...«

Drejkina šepet je utihnil, na ustnahn pa ji je ostal veseli smehljaj, ostal tudi potem, ko so izginili rdeči sončni žarki iz izbe in je odšla Drejkina dušica z njimi na lepo pot, ki vodi v nebesa. Sončni žarki so jo nesli v višine in so jo tam posadili na zlat oblak; ta pa se je dvigal z njo, dvigal, dokler je ni prinesel naravnost do Tinka, ki se je zasmel veselo, ko je zagledal Drejko in lepi hlebec.

Verne duše so se zgrnile krog nju in so bile skoro gotovo žalostne. Saj nobena ni imela tako krasnega hlebca, kakor ga je imel Tinek. Pa saj ni čudno — ta hlebec je prinesla Drejka sama, Drejko so pa prinesli sončni žarki in zlati oblak, ki je najlepši na vseh nebesih. In zato pa je Drejka tudi najlepša dušica med vernimi dušami, igrajočimi se po širnih nebesih, ki jim ni nikoli konca ne kraja.

Drugo pomlad je postavil boter nad prepadom lep spomenik. Na debelem drogu je bila pritrjena bela deščica, na deščici pa je bila naslikana Drejka, kako pada v prepad in kako nosi na zlatem oblaku Tinku hlebec v nebesa. Na sliki se Drejka smehlja, smehlja prav tako veselo, kakor se je smehljala, ko je bila še živa.

Na Verne duše hodijo tod mimo otroci zbirat hlebce k botrovim. Pa se ustavijo ob spomeniku in se odkrijejo. Smehljaje gledajo Drejko in prosijo, da bi še oni dobili tako lep hlebec, kakor ga Drejka drži v svoji roki. Pa ga ne dobijo več, saj Drejkina hlebec je bil le eden in še ta je bil tako krasen, da ga je lahko nesla v nebesa pokazat. Takega hlebca pa ni več na svetu.

Deček iz sirofišnice (Povest)

Medtem je Avstrija naperila že zdavnaj nabrušene bajonete, navozila nad Srbijo tisoče vojaštva, zakopala topov nešteto v skrite jarke in jih namerila v malo, težko skušano državo. Počilo je iz zevajočih topovskih žrel, granate so zasikale, puške, strojnice zaragljale in Balkan se je ovil v dim in ogenj. Brezumni krik napadajočih vojska je dan na dan, noč za nočjo polnil prostor med nebom in zemljo. Tam ni bilo dlani zraka, ki bi ga ne presekala granata, krogla, mina, — ni bilo prsti, ki bi je ne razgazil okovani podplat pešca, razkopalo kopito konja, razgnetlo kolo voza, da bi vanjo ne zagrebla roka umirajočega človeka svojih nohtov. In ni ga bilo lista ne travne bilke, ki bi neprestano ne trepetala ob zamolklem bobnenju zdivjanega pekla.

Vsak črvič se zvije, če ga poho-diš; čebela piči, če jo primeš, najsi tudi sama radi tega umre. — Napadena Srbija, ki jo je Avstrija obdolžila premišljenega umora prestolonaslednika Ferdinanda v Sarajevu, ta mala, zaničevana državica je nastavila šibko roko v bran. Stala je tam nalik skali v razbesnelem morju ter odbijala napad za napadom, podobna drobnemu človeku, ki stoji v strugi z vero v srcu, da bo zaježil naraslo reko s koščkom lesa. Vera je močna, prestavlja gore. Kdo verjame, da bo zaustavila rohneči veltok te vojne?

Nemška armada je navalila skozi Belgijo na Francijo. Tej je priskočila na pomoč Anglija. Še Turčija se je zganila in dvignila polumesec

proti Rusom, ki so prvi priskočili Srbiji na pomoč. Evropa je zaplamtela in se zavila v ogljenočrn dim, povsod je kosila smrt: na kopnem, v zraku, na morju in celo skozi morske globine so pošastno in pritajeno nosili podmorski čolni smrt in pogin. Bojne poljane so se posule s krvavordečimi cvetovi — najboljši sinovi narodov so umirali; bogata mesta, miroljubna selišča, rodovitna polja, zeleni gozdovi — vse je bilo obsojeno na pogin. Vojske so potrebovale živež, polja pa, ki so jih obdelavali sami otroci, ženske in starci, niso dala kruha. In čim dalje je trajala vojna, tem več odpadkov so použili tepeni narodi: kruh je bil iz žaganja, obleke iz kopriv, podplati iz lesa, tobak — bukovo listje, sladkorja nič, mesa le malo. Dobilo se je vse to le na izkaznice: bele — sladkor, rdeče — meso, o, izkaznic je bilo na koše. Kdor je imel srečo, je dobil toliko in toliko gramov mesa za več dni, pol metra koprivnine za odejo, četrt litra olja za družino na mesec. Vse to pa si je bilo treba šele priboriti, izgristi iz trgovin, kjer so stali noč in dan ljudje v vrstah in čakali. Tak je bil tisti čas in še stokrat hujši. Samo oderuhi so se obdržali na površju, si zidali hiše, tlačili blagajne z zlatom in se klanjali vojni. To so bili ljudje, vse drugo je bilo klavna živina. Če se je človek upal ziniti, da je vojna krivična, da ni potrebna, da je zločinska, tedaj ga je napihnjena gospoda obsodila na šest lukenj v glavo. V Ljubljani so jih mnogo postrelili na Suhem bazarju; v Judenburgu, Rad-

goni, v daljni Galiciji, na vseh bojiščih so padali, obešali so jih na bližnje drevo...

Logondra so zaslišali, mu grozili, ga bili s pestjo in kopitom — ostal je neomajan v svojem prepričanju.

»Zveze ste imeli s Srbi.« Krvoločni obraz vojaškega sodnika se po gadje zapiči v upadle oči trpina. Logonder molči.

»Kje imate pisma, ki so Vam jih pisali iz Beograda — Sie Schwein!«

Logonder molči. Odpeljejo ga v ječo, potem na voz, z vozom nekam na Štajersko in segnil je v tuji zemlji z luknjo v glavi.

A še jim ni krvi zadosti. Na Logondrovo dvorišče stopita — hresk — hresk, žandarja.

»Kje so pisma, starina mlinar — was?«

Kapo blede, stiska zobe, o pismih nič ne ve. Ne ve Tonek, ne ve Lucija.

»Ne veste vi, pa vemo mi. Le marš z nama!«

V čumnati so tla, pod deskami luknja, v luknji so pisma. Kleti Pičino, izdajalec, da bi ga zemlja izvrgla, kadar bo iskal počitka v njej! Izvohal je, ovaduh avstrijski, pisma, gospodarja je izdal, v ječo pognal sive lase. In zopet:

»Zakaj si skrile pisma?« vpraša kruti sodnik.

»Nisem vedel, kaj je v njih, gospodje.« Ne boji se Kapo, resnico govori.

»Slišite« — se ozre po sodnem zboru, »priznal je, weg mit ihm, odpeljite ga!«

Zbogom, siva glava, kje so ječe, ki ti ne bi izpile stare, revne krvi!? Tonku so prizanesli, ni nevaren, je še mlad, naj gre kamor hoče. Vrnil

se je v mlin, zaril glavo v posteljo; kjer je nekdanj počival njegov stari prijatelj, in izjokal solze mlade duše. Kako hitro in grozno so ga zadeli udarci. Človeka, ki ju je imel rad, sta odšla, nikogar nima, da bi se nanj naslonil. Lucija? Ona ne mara nikogar, grdo ga gleda. — Pičino? Ne, s tem človekom noče prijateljovati, morda je on vzrok težkih udarcev. Sumi ga, zelo ga sumi. »Nanj moraš paziti,« je dejal nanoški Bajc.

Trgovec Brgant iz Tržiča — to je bil oni tujec, mu je sicer poslal nekaj knjig, pravega veselja pa ni našel nad njimi. Zamišljen in potrj je opravljal običajna dela v mlinu in posedal ob Soči. Brgant se ni več oglasil, Strgar ni pisal, Bine ga je menda pozabil; na zapuščeno posestvo je pa oblast postavila oskrbnika, trdega Nemca, ki je gledal le na svoj žep. Lucija je posedala z rokami pod predpasnikom po vseh vogalih, njen nos se je spreminjal, Pičino je tičal v hlevu pri konju, ki si ga ni še vračunal Nemec za svoj oskrbniški trud. Popreje vzorno posestvo, je sedaj vidoma lezlo na kup.

Minila je zima in nova pomlad je silila v deželo. Tonek se je izpraševal, kaj ga sedaj še sploh veže na to okolico, čemu ne gre v svet.

Nekega večera se je zasedel ob Soči. Čepel je za skalo, spustil ribnico na tla ter se vdal sanjarjam. Iz reke sem je zdajci začul udarjanje vesla, previdno se je ozrl in opazil čoln. Ta se je ustavil blizu njega. Izstopila sta dva zavita možaka in odšla proti mlinu, Tonek pa za njima. Pred hlevom sta obstala, premostrila okolico in zginila v notranjšči-

no. Tonek se je radoveden splazil do oknic in pokukal v hlev. V ozadju je bila čumnata, kjer je ležal Pičino. V tem trenutku se je pojavil s svečo v roki Pičino in namignil gostoma, ki sta švignila skozi vrata, on pa je stopil za njima in jih varno zapahnil. Tonek je hitro lezel okolu hleva na drugo stran, se tiho popel po murvi v odprto podstrešje na lesen strop čumnate, legel na tla, prislonil uho in zadržal sapo. Spodaj so se tiho razgovarjali, včasih se je Pičino rezko zasmel. Tonek je pritiskal glavo v tla, napenjal sluh do skrajnosti — in izvedel tako stvari, ki bi jih sicer skoro ne mogel verjeti osuplim ušesom.

»Logonder je morto, Kapo v ječi — hehe, dobro si napravil, Pičino.«

»I — Logonder si je sam skuhal. Avstrija mu ni bila všeč in zato je iskal zveze v Beogradom. Saj ga nikoli ni bilo doma, vedno na potu, danes v Gorici, drugič v Ljubljani, celo v Beogradu se je shajal s puntarji. Avstrija je pazila na take ptiče — hehe, in mene, njegovega hlapca je izbrala, da sem pazil nanj. Nihče me ni sumil. Sporočil sem gosposki, kar sem videl, a na njegovi krvi me ne zadene nobena krivda, sam se je pokopal.«

»Pojdi, pojdi, če bi ne bilo tvojih besed, bi še živel. Sicer ga pa ni škoda, eden več ali manj.« Vsi so se surovo zakrohotali. Oglasil se je debelejši glas, ki je ves čas molčal.

»Starca mlinarja bi pustil, včasih sva ga skupaj kako kapljico.« Nastal je mučen molk, Tonku se je kar iskrilo pred očmi. Spoznal je vse, njegovo življenje je zopet zadržalo neki namen — kaznovati ovaduha, morivca, maščevati krva-

vo dejanje. Divje mu je zbijalo po glavi, krčil je prste in tiščal zobe, da ni zavpilo maščevanje, ki se je nagromadilo v njem, ga davilo in bičalo.

»Med pismi,« je nadaljeval Pičino, »je bilo tudi pismo velike važnosti za mene. Nisem ga mogel dobiti v roke, stari je čepel na njih. Že nekaj ur potem, ko so ga v Gorici zaprli, sem zvedel to novico. Zato sem hotel vdreti v njegovo pisalno mizo, pa vam sedi — opolnoči, čujte! pred njegovimi vrati Kapo. Čakam, pa ti stopi iz hiše Tonek, nese zaboj. Takoj sem si mislil, da ni nekaj v redu, zato sem se približal...«

»Kakšno pismo, to povej, mudi se nama.«

»— Oporoko.«

»Oporoko? Čitaj!«

Tonek je zaslišal šelest papirja, debeli glas je pa momljal:

»... če bi se zgodilo kaj in se ne bi vrnil, in ker sem brez zakonitih dedičev, določam za oskrbnika Kapo — svojega mlinarja in to do polnoletnosti Antona Mikca, mlinarskega vajenca na mojem posestvu. Po dovršeni njegovi polnoletnosti ga določam za svojega zakonitega dediča in sicer iz lastnega nagiba.«

»Tako, tako, to oporoko si si izgovoril. Kaj ti koristi?«

»To je moja stvar, vaju nič ne briga. — Kakšne novice imata? Ali je Italija že pripravljena?« je prekinil nastalo tišino.

»Kmalu bo počilo. Sporoči našim somišljenikom, da naj se do desete maja vsi umaknejo v Italijo, ker bo Avstrija poklicala pod orožje vse, kar gre, jih zbasala v vagonne in zastražene poslala v zaledje.«

»Sedaj veš vse. Midva greva s čolnom še do starega Giovanija pod Tržičem, potem sva opravila svoje poslanstvo.«

Tiho kakor sta prišla, sta zginila. Tonek do jutra ni zaspal. Prečut in vročičnih oči je klepal mlinsko kolo in premišljeval, kaj mu je ukreniti. Da bi izdajavca z besedo, ne bi opravil ničesar, naznaniti ga oblastem ni kazalo, ker je bil njih za-

upnik. Torej kaj? — Trgovcu Bragantu bo nesel nazaj knjige in ga poprosil za svet. Natresel je hitro zadnjo vrečo koruze v lijak in se jel napravljati na pot. Morala bosta najti način, da se bo maščevala krivica. Tonek niti mislil ni nase, na oporoko, ki je pomenila zanj lepšo bodočnost. Preveč je bil še v njem živ spomin na oba prijatelja, ki ju je pokopala človeška zloba.

(Dalje prihodnjič.)

Franjo Čiček

Zgodbe o Tijeku Kijeku

3. Nehvaležnost je plačilo tega sveta

V goricah za gradom je živel viničar Martin. Vedno se je obregoval v svojo ženo Uršo, češ da so babe za nič na svetu, kuha da ni nobena umetnost in da le on kaj velja, ko ves dan koplje v vinogradu. Pa mu pravi Urša neki dan, da pojde ona na njegovo delo, on pa naj doma gospodinji, kuha in obenem napase kravo.

»To je pa že kaj«, si misli Martin in privoli. Urša odide na delo. Martin pospravlja doma in ko se že bliža poldan, se spomni, da mora skuhati kosilo. Komaj pa zakuri na ognjišču, mu šine v glavo, da je pozabil kravo napasti. Kaj sedaj?

»Eh, kaj,« si de Martin, stopi v hlev, odveže sivko in jo žene vkreber za hišo. Tam ji priveže na vrat dolgo vrv, vrže konec vrvi skozi dimnik in si ga pri ognjišču priveže okoli pasu ter začne kuhati. Šent pa so bile tisti dan muhe in komarji sitni, kakor še nikoli! Sivka brca in se otepava in nenadoma se ji spodrsne, kajti nesreča nikoli ne počiva, pa se prekotali z rebra v jarek poleg hiše. Vrv je sunila in se napela kakor struna, v istem hipu pa je potegnilo tudi ubogega Martina v dimnik. Toliko, da mu ni hrbta zlomilo.

Ko je zazvonilo poldan, pride Urša domov. Lahko si mislite, kakšen ob-

raz je napravila, ko je opazila kašo prismojeno, dedca pa nad njo v dimniku. Meneč, da se Martin norčuje in da je za šalo zlezal v dimnik, čeprav si kuri spodaj, se je Urša raztogotila in pograbila burklje ter ga začela neusmiljeno klestiti.

»Ježeš, pomagaj, pomagaj!« je tulil Martin ves sajast, a žena ni odnehala.

Ta čas pa pride mimo Tijek Kijek. Ko zasliši nemilo vpitje in zapazi kravo v jarku zamotano v vrv, seže urno v žep ter prereže s pipcem vrv in tako reši sivko. Ta hip je v dimniku nekaj strašno štrbunknilo. Martin je priletel iz dimnika z glavo naravnost v kašo, z nogami pa Urši na glavo. Tedaj se prikaže Tijek na pragu in zavpije:

»Stric Martin, kako pa pasete, da imate sivko privezано k dimniku? Komaj sem jo rešil.« Da ne bi Tijek tega storil. Kajti, ko je Martin spoznal, da ga je Tijek spravil v kašo in da bo sedaj vedela vsa vas, kako je on gospodinjlil, pograbi pečne vile in hajd nad ubogega Tijeka. Tijek spozna opasnost položaja, steče naglo s praga, nato pa se kakor blisk vrže na tla. Martin, ki je drvel tik za njim, se spodtakne ob njem ter se prekobali preko Tijeka, kakor je dolg in širok. Preden se je Martin zopet pobral, je bil Tijek že za vinogradi, dočim se je Urša priprav-

ljala na dolgo pridigo. Od takrat Martin ni nikoli več gospodinjal, a tudi Urše ni več zmerjal.

4. Tijek je povabljen v grad

Nekoč se je vračal Tijek iz mesta, kamor sta ga poslala brata, da kupi še eno kozo. Pa je prišel prazen nazaj in srečal na cesti grofa.

»Kje si bil, Tijek?« ga vpraša grof.

»Na sejmu«, odvrne ta.

»Je bilo mnogo ljudi?«

»Jih nisem štel.«

»Po čem so bile krave?«

»Po blatu.«

»Po čem je prišla ena koza?«

»Po štirih.«

»Tijek, zakaj odgovarjaš tako neumno svojemu grofu?«

»Zakaj me pa izprašujete tako neumno?« Grof bi ga bil najraje premikastil. Vedel pa je, da ga Tijek ne bo čakal. Zato je požrl jezo in dejal:

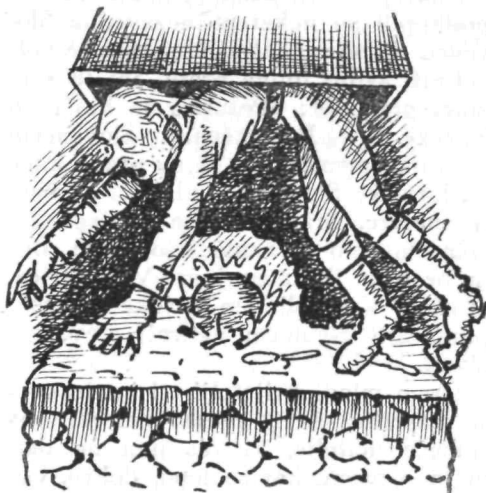
»Že dobro. Tijek, ti si mi vrl dečko. Pridi proti večeru v grad, dobiš nekaj, da boš komaj nesel,« in odide. Tijeku reč ni šla v glavo, vendar na grofov ukaz mora v grad. Kar bo, bo. Mogoče pa res kaj dobi.

Ko je prišel grof domov, ukaže oskrbniku, naj pelje Tijeka v klet, ko bo prišel, in ga tam pošteno namlati.

Popoldne se res prikaže Tijek v grajsčini. Oskrbnik ga prijazno sprejme, vzame skrivaj bikovko ter ga odvede v klet.

»Bova pokusila malo rujnega vinca. Tako so ukazali gospod grof, ker si jim tako lepo odgovarjal,« razlaga spotoma oskrbnik. Prideta do prvega soda in oskrbnik natoči Tijeku kozarec. Rav-

no tako pri drugem in tretjem. Sedaj pa dvigne oskrbnik nenadoma bikovko, da bi začel udrihati po Tijeku. Ta hitro spozna kočljivi položaj, v katerega je zašel, pa izdere pipo iz soda in prične kričati:

»Vino bo izteklo, vino bo izteklo!«

Oskrbnik takoj povesi bič in nevede, kaj bi, vtakne urno palec v sodovo luknjo, da bi zadržal vino. Tijek brž porabi to priliko, bunkne še pošteno po oskrbnikovem hrbtu in hiti iz kleti. — Gredoč pa opazi razdelano tele, hitro pograbi polovico in si jo vrže čez pleča ter pokrije s kožuhom. Tako prileze Tijek zopet na svetlo, kjer ga smehlja je in hudomušno vpraša grof, ki je čakal zunaj:

»No, ali kaj težko neseš, a?«

»Oh, gospod grof, pa še kako!« je odvrnil Tijek ter jo naglo brisal iz gradu. Tisti večer sta ga bila brata zelo vesela, četudj ni kupil koze.

(Dalje prihodnjič.)

Fr. Škulj

»Gor' čez izaro . . .«

Gotovo ste radovedni, zakaj naši rojaki na Koroškem tako hitro številčno nazadujejo. Obrazložiti vam hočem, le pazno prečitajte. Že prej sem omenil, da so koroški Slovenci nad 1100 let pod nemško oblastjo. Lepota slo-

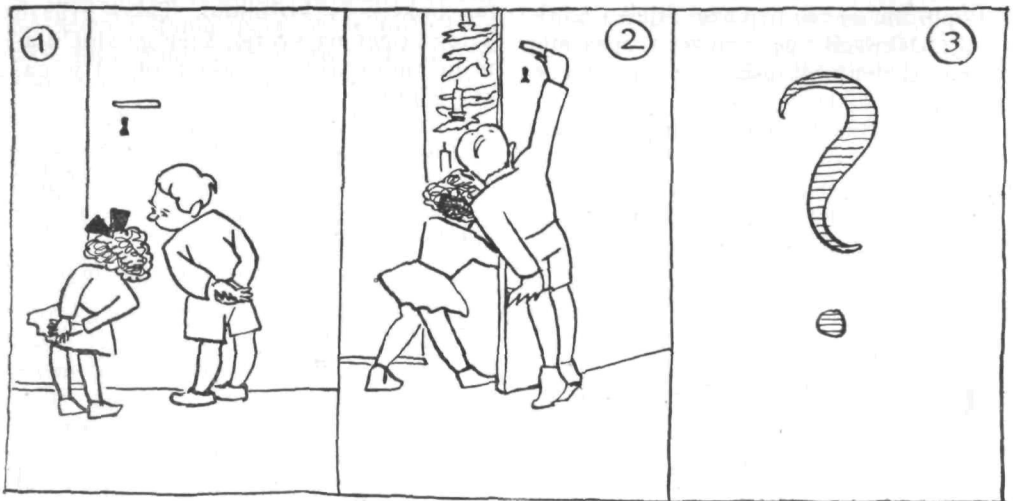
vske zemlje je Nemce vedno bodla v oči. Pohlep po prilastitvi jim ni dal miru, zato so napeli vse sile, da bi dosegli svoj namen in zadostili svojim krivičnim željam. Vzeli so jim svobodo, odstranili njih vojvode, uvedli svo-

jo upravo in pozneje odprli nemške šole, da bi otroci pozabili materino besedo. Ker se jim je zdelo raznarodovanje prepočasno, so pričeli s pokupovanjem posestev in s preganjanjem obubožanih rojakov. Z nečednimi ukrepi so si znali pridobiti oblast, podkupili so nekatere nezavedne Slovence, da so pomagali Nemcem še bolj zatirati svoje rodne brate. Saj je vam znan pregovor: »Poturica je hujši od Turka«. — Ponemčenim Slovencem pravimo »nemčurji«. Ti so prava kuga za koroške Slovence. Izdajalci so svoje matere. Sramujejo se svojega jezika, smešijo in zaničujejo svoje rodne brate in jih imenujejo »Vindišarje«, »Čuše«. Kjerkoli jim prilika nanese, pomagajo Nemcem zatirati slovenski živelj.

Dragi mladi prijatelji, vi imate svoje narodne šole, svoje odbore, vas ljubeče učitelje, ki vas dan na dan učijo o vsem, kar je lepo, dobro, koristno in plemenito in to v materinem jeziku. Vaši koroški bratci in sestrice pogrešajo vsega tega. Imajo sicer šole, a te šole so koroški slovenski mladini le mučilnice in sramotilnice. Mladini je prepovedano učiti se svojega jezika. Čitajo in pišejo le nemško (gotsko) pi-

savo. Mnogi ne znajo radi tega naših knjig čitati. Učitelji so Nemci, ki nimajo srca za slovensko deco. Težko je mladini ob mrzlem srcu svojega učitelja. V šoli, kakor tudi na poti je prepovedano otrokom slovensko govoriti. Gorje onemu, ki se izpozabi, kazeno mu ne odide. — Mladini hočejo izriniti materin jezik, da usahne po vsej slovenski Koroški slovenska govorica, ki jo Nemci tako besno sovražijo. Kako boli srce ljubih mamic, ko opazajo dan za dnem, kako jim tujec odjeda in krade prirodno ljubezen in vdanost njunih otrok. Nad vse sramotno in kruto je to tujčevo početje in bridek je jarem sužnosti.

In kaj bi vam opisoval še dalje o zatiranju naših rojakov na Koroškem. Koroške Slovence so obsodili Nemci na smrt. Mladina, ali ni naša dolžnost, da pomagamo tem našim nesrečnim bratom! Imamo društvo, ki ima namen prinesiti zatiranim bratom utehe. To društvo nosi ime prvih slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Ko boste dorasli, oklenite se družbe sv. Cirila in Metoda, da tudi vi pripomorate v našem skupnem delu pri lajšanju trpljenja zaslužnim bratom.

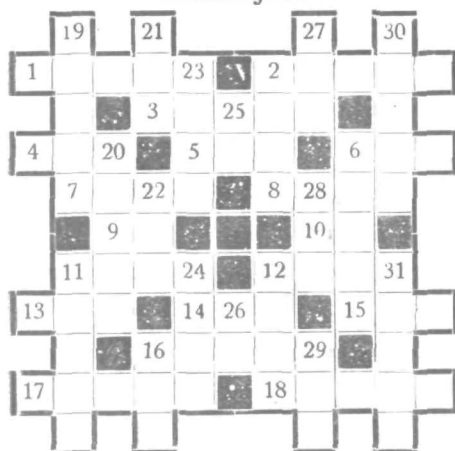

Božična prigoda ali radovedna bratec in sestrica

Kaj se je zgodilo? Tri najboljše odgovore Zvončkarjev bo naš risar iz uredništva narisal. Kdor se bo najimenitneje odrezal, dobi za nagrado lepo knjigo!

Zastavice za brihtne glavice

1. KRIŽALJKA

Pomen besed

Vodoravno: 1. praznik; 2. pravoslavni duhovnik; 3. redovnik; 4. pritok Save; 5. sportna panoga; 6. pritok Volge; 7. rastlina; 8. rastlina; 9. igralna karta; 10. pijača; 11. utež; 12. nedoločni zaimek; 13. boater; 14. kemijski izraz; 15. riba; 16. knjiga; 17. posoda; 18. umetnik.

Navpično: 2. ločilo; 6. oznanilo; 11. kmetiški kralj; 12. botomec; 16. naplačilo; 19. jugoslovanska pokrajina; 20. klic k pripravljenosti; 21. mesto v Evropi; 22. žuželka; 23. truma; 24. umivalna potrebščina; 25. nikalnica; 26. predlog; 27. vrhunec; 28. žival; 29. žival; 30. pravoslavje; 31. pogača.

2. VOŠČILO

nevesta, Velenje, ubožec, Stična, Dnjepr, kaznjeneec, etiketa.

Kaj želi »Zvonček« svojim čitateljem? (Odberi iz zgornjih besed po tri zaporedne črke in jih pravilno združi!)

3.

BESEDNA UGANKA

Z s znači pesek alj ribo,
z l vsem nam ljubo je drevó,
s š mraza naš in vetra brani,
s p dim zdaj puha, zdaj vodó.

4.

BESEDNICA

Iz črk a a a a a a b d
e e e e h j k l
l l n n o o o o
o p p p r r r r
s t t t t t v v

sestavi osem besed, ki pomenijo: 1. poljedelsko orodje, 2. kolodvorski hodnik, 3. znanost, 4. prucej, 5. utrdbo, 6. ptico, 7. duri, 8. cvetico.

Ako odrežeš vsaki besedi peto črko, dobiš nove besede, katerih končne črke povedó pomemben praznik.

REŠITEV UGANK IZ 3. ŠTEVILKE

I. Jubilejna križaljka: Navpično: 1. klor, 2. kača, 3. Engelbert Gangl, 4. vo, 5. en, 6. Sokol, 7. ikona, 8. Norik, 9. kg, 10. ar, 11. ro, 12. Borut, 13. Istra, 14. bokal, 15. obala, 16. kalin, 17. up, 18. do, 19. sam, 20. kvas, 21. Vida, 22. tla; vodoravno: 6. sin, 9. Karl, 12. bi, 14. bok, 17. ud, 19. skavt, 23. Lea, 24. Zvonček, 25. organ, 26. oko, 27. grob, 28. os, 29. oba, 30. kar, 31. rt, 32. kal, 33. oni, 34. Ur, 35. ali, 36. lak, 37. Po, 38. ta, 39. lan, 40. ravnilo, 41. Magda, 42. sla.

II. Premene: Miška, Kamil, malik, klima.

III. Besedna uganka: Jetnik, četnik, umetnik, letnik, cvetnik, svetnik.

IV. Posetnici: Knjig, vodja, sprevodnik.

Vse štiri uganke so to pot pravilno rešili samo naslednji uganekarji: Miloš Babič, Jan-

ko Kuščar, Vida Drobničeva in Ivan Gričar, vsi iz Ljubljane; Samo in Danka Pečarjeva, Boris in Dušan Dervenškova, Jelka Kovačeva in Zdenko Zalar, vsi iz Maribora; Vera Ivaneškova iz Ptujja; Karl Stropnik iz Šoštanja; Božica Roševa iz Dola pri Hrastniku.

NOVOLETNE NAGRADE

Za uganekarje, ki bodo pravilno rešili vse uganke iz božične številke, razpisuje gospod Doropoljski to pot v imenu neimenovanega blagega prijatelja Zvončkarjev posebne nagrade — in sicer 5 toplih lepih žemperčkov, da bodo izžrebani rešivci laže prestali letošnjo hudo zimo. Vsak uganekar naj pod rešitev navede svojo starost in višino. Le pogumno na delo! In na svidenje!

Stric Matic s košem novic

Minuli teden sta v naši prestolici obiskala našega kralja in kraljico Nj. Vel. bulgarska kraljica Ivana in Nj. Vel. bulgarski kralj Boris s knezom Cirilom. Beograd še doslej ni doživel lepših, veličastnejših dni kakor ob tem posetu najvišjih zastopnikov bratskega naroda.

Svoj 45. rojstni dan (17. dec.) je naš ljubljeni kralj Aleksander s kraljico Marijo, počaščen od ogromnih množic, svečano preživel v Zagrebu.

Najstarejši denarni zavod v naši državi je hranišnica v Kranju, ki je bila osnovana leta 1820.

V Parizu živi po zadnjih statističnih izkazih 22.000 Rusov, 71.000 Italijanov, 15.000 Špancev in 70.000 Nemcev, ki so morali bežati iz svojih domovin.

Dva ameriška profesorja sta napravila poizkuse na nekaterih ljudeh, da bi ugotovila, koliko časa vzdrže brez zraka. Pri tem sta prišla do zaključka, da se more zadržavanje dihanja povečati s smotrenim treniranjem. Poizkuse sta delala z dvema skupinama ljudi. Prva skupina je po petdnevnem vežbanju prišla od 30 sekund na 80, druga skupina pa po 14 dneh od 50 sekund na 250.

Včasih so mislili, da je kratkovidnost posledica obilnega duševnega dela civiliziranega človeka. Zdaj so pa dognali, da so tudi nekatere opice že od rojstva kratkovidne.

Po najnovjšem ljudskem štetju ima Turčija 15 milijonov 404.824 prebivalcev.

Izračunili so, da je v vseh morjih sveta toliko zlata, da bi prišlo na vsakega človeka okoli 5000 kg (za 250 milijonov dinarjev).

Prvi aparat za zvočni film je napravil Francoz Avgust Baron. Vzlic temu, da ga je dal patentirati v vseh večjih državah, je danes tak siromak, da živi v pariški ubožnici.

V Port Arturju delajo poskuse z novo vrsto japonskega stekla, ki se ne da razbiti ter z velikim uspehom kljubuje celo svinčenkam iz samokresov in strojnic. Vlada je odkupila od japonskega izumitelja to iznajdbo ter hoče opremiti vojsko s posebnimi steklenimi ščiti.

V Bolgariji je pod kaznijo prepovedano, prositi ogenj na ulici, ker ima od tega veliko škodo država z ozirom na vžigalice.

Na Japonskem nosijo vojaki in celo prav siromašni ljudje obleko in perilo iz svile; to pa radi tega, ker imajo tam toliko narejene svile, da je ne morejo uporabiti le za običajne obleke.

**Dsem ljubim »Zvončkarjem«
vesel božič in prav srečno,
zdravo Novo leto!**

Stric Matic